

די חסידישע פרשה

מאמרים על פרשיות השבוע ומועדי השנה
מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה והיה לכם לציצית וראיתם אותו וגו'

ביאור ענין בגד הטלית וחוטי הציצית בעבודת ה'

יו"ל לש"פ שלח ה'תשע"ו

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציונים

שנה ד / גליון קצ"ה

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושיש לבריאה

פתח דבר

לקראת שבת פ' שלח, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את הקונטרס 'די חסידישע פרשה', והוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

בכדי להקל על הלומד והמעין, הגהות כ"ק אדמו"ר הצ"צ נדפסו בתור הערות (באותיות כגון דא) בשולי הגליון ולא במקומם בגוף המאמר.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל לכתובת: rabbigelb@chassidusonline.org.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
לוי געלב

ט"ז סיון,
תשע"ו

להזמין או להקדיש את הגלינות הבאים או לשלוח הערות נא ליצור קשר עם לוי געלב 310-662-3437
או באימייל rabbigelb@chassidusonline.org

The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

נדפס באדיבות:

The Print House

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237
718-628-670

מאמר ד"ה

והיה לכם לציצית וראיתם אותו
לקומי תורה פרשת שלח דף מג

תוכן המאמר

והיה לכם לציצית וראיתם אותו 7

פרק א (5) : שינוי באדם נעשה דוקא ע"י התפעלות בלב מהאמת האלקית (לעומת התפעלות המוח) ; ענין תכלת ולבן בציצית

פרק ב (9) : קבלת התגלות אלקות בלב האדם ע"י עשיית 'חרכים' ו'חלונות' – ענין 'לב נשבר'

פרק ג (10) : ב' הקדמות לקבלת גילוי אלקות – בחינת 'אטנפס' ובחינת 'אלבשנה'

פרק ד (13) : גודל מעלת המצוות, שדוקא מצד זה נמשכות למטה יותר בגשמיות, לעומת אהבה ויראה

פרק ה (17) : מבלי הקדמת קיום המצוות א"א להיות התעוררות אהבת ויראת ה'

פרק ו (19) : הביאור הפנימי מדוע מלמדין את התינוק בבטן אמו כל התורה ואח"כ משכחין אותה ממנו

פרק ז (22) : תוכן הפנימי של ב' ה'זכירות' הכתובות לגבי מצות ציצית

המאמר בלשונו כפי שמופיע בתו"א. 24

ב"ה. לקו"ת פ' שלח, ד"ה והיה לכם לציצית וראיתם אותו [מג, ג – מד, ב]

פרק א

שינוי באדם נעשה דוקא ע"י התפעלות בלב מהאמת האלקית (לעומת התפעלות המוח); ענין תכלת ולבן בציצית

"וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם וְגו'. לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וְגו'".²

[כתוב זה מפרשתינו, פרשת שלח, מדבר במצות ציצית, וכוונתו לפי פשוטו היא, שע"י כל החושים של הציצית הנזכרים לפני כן בפסוק (חוטי לבן וחוטי תכלת) תקיימו מצות ציצית, וכאשר תסתכלו על הציצית אתם תזכרו את כל המצוות שאתם חייבים לעשות, ומבילא ע"ז 'ועשיתם אותם' – שתקיימו מצוות אלו.

ומאמר זה יבאר את המשמעות הפנימית של הציצית, ואיך היא שייכת לעבודת ה' של כל יהודי.

ותחילה יקשה וידייק בכתוב:]

להבין ענין ב' זכירות הללו למה.

יש להבין מדוע נאמרו כאן ב' זכירות ('וזכרתם את כל מצות ה', וכן 'למען תזכרו את כל מצותי'), שלכאורה תוכן כל אחת משתי הזכירות הוא שווה – שע"י ההסתכלות

בציצית יזכרו לקיים את כל המצוות, ואם כן, מדוע אינו מסתפק בזכירה אחת, שמזה שאומר ב' זכירות משמע שכל זכירה היא ענין נוסף, ומהו הענין והתוכן של כל אחת מב' זכירות הללו.

גם להבין איך יהיה מצות ציצית מורה על זכירת כל המצוות.

כתוב כאן 'והיה לכם לציצית וראיתם אותו [את הציצית] ו[ע"ז] וזכרתם את כל מצות ה'', ויש להבין ע"פ פנימיות הדברים³ כיצד מצות ציצית מורה על זכירת כל המצוות, הלא זוהי רק מצוה פרטית אחת, ומדוע דוקא היא מורה על זכירת כל המצוות.

[ויובן כל זה בהקדים:]

הנה, 'ציצית' מלשון הסתכלות, כמו 'מציץ מן תַּחֲרָכִים', שהוא ענין 'זיו' והארה, דהיינו, שיאיר ויתגלה בחינת גילוי אלהותו יתברך.

'ציצית' הוא מלשון הסתכלות, כנאמר 'מציץ מן החרכים', שפירושו מסתכל מבין החרכים שבכותל. והיינו, ענין ה'זיו' וההארה שמאירה ומתגלה דרך החרכים. וכן 'ציצית' מלשון 'ציאה והמשכה לחוץ, ככתוב 'ויוצא פרח ויצץ ציץ'. ובעבודה הכוונה היא שיאיר ויתגלה בחינת גילוי אלקותו יתברך בנפש האדם. וזהו תוכנה הפנימי של הציצית

(3) אף שמבואר בחז"ל אשר יש רמז לכל התרי"ג מצוות בהגמטריא של תיבת 'ציצית' ביחד עם מספר החוטים שעולה תרי"ג, הנה, מפשטות לשון הכתוב משמע שהמצוה עצמה (ולא הגמטריא וכו') מורה על כל המצוות, והוא שיבאר להלן ע"פ חסידות.

(4) שה"ש ב, ט.

(1) הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:

ה'ביאור' שבלקו"ת המופיע מיד לאחר מאמר זה. ובספר מאמרי אדה"ז פרשיות ע' תרמג.

וראה ברשימת הכתבי יד בלקו"ת שמאמר זה הוא מתקופת ליאזני.

(2) במדבר טו, לט-מ.

לכך אין להם תפיסת מקום וחשיבות כלל לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו.

ומכל זה עולה, שהאמת האלקית שצריכה להתגלות באדם היא, ש'אין עוד מלבדו' ממש, היינו עובדה זו שאין שום מציאות אמיתית חוץ מאלקות צריכה לחדור באדם ולהתגלות בו.

והנה, ענין בחינת גילוי זה – פירוש, גילוי מציאותו ולא מהותו ח"ו¹⁰ – צריך שיתגלה בלב האדם דוקא, כמאמר רז"ל: 'הלב רואה כו'¹¹, ולא די לו בהסתכלות העינים – שהם חכמה בינה דעת שלו – בלבד, שלבן נקראים חכמים 'עיני העדה'¹², אלא שצריך שתתפשט עד כי להיות נגעה עד בחינת נקודת לבו ממש, שיהיה בבחינת 'הלב רואה' ומרגיש ומתפעל בהרגשתו, דהיינו, התפעלות הפחד בלבד, או התפעלות כרשפי אש מיסוד האש שבלבו.

והנה, ענין הגילוי הנ"ל של האמת האלקית באדם הוא רק גילוי מציאותו בלבד, ולא גילוי מהותו. שכן, נפש האדם להיותה מוגבלת אי אפשר לה להשיג מהותו יתברך ממש, היינו איך ומה הוא באמת, שדבר זה הוא למעלה לגמרי מהשגתנו. אלא רק זה שהקב"ה קיים ונמצא, היינו מציאותו, יכול להתגלות אצל האדם. נמצא, שכל הגילוי שיכול להיות לנשמה בעולם הזה הוא גילוי מציאותו בלבד, ולא מהותו.

ומה שאומרים שהאמת האלקית צריכה להתגלות באדם, הכוונה היא שתאיר ותתגלה ותורגש בלב האדם, ולא רק במוחו ושכלו בלבד. וזהו הסוד במה שאמרו רז"ל שיהא 'הלב רואה', היינו ענין הראיה הוא הגילוי (שהרי תכלית הגילוי היא כאשר האדם רואה את הדבר כמו עיניו, ולא רק שומע אודותו), והגילוי צריך להגיע ללב דוקא, הלב רואה. ואינו מספיק זה שהאלקות מתגלית במוחו ושכלו, היינו ענין ראיית 'עיני השכל', שזהו הטעם הפנימי לכך שחכמים נקראים 'עיני העדה', שהוא משום זה שלחכמה ושכל בכלל ישנה שייכות

– 'מציץ מן החרכים', שאלקותו יתברך תתגלה ותאיר באדם דרך ה'חרכים' (כפי שיבאר עניינם של חרכים אלו להלן).

[ומבאר מהו ענין אלקותו יתברך, היינו מהי האמת האלקית שצריכה לבוא בגילוי באדם, שזהו ענין הציצית – הארת והתגלות אמת זו באדם:]

ש'ממלא כל עלמין ו'סובב כל עלמין'⁵ ו'כולא קמיה בלא חשיב'⁶, "בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד"⁷, "כי נשגב שמו לבדו, הודו על ארץ ושמים וגו'"⁸, 'הודו' הוא זיו והארה ממנו בו, כמ"ש במקום אחר.⁹

האמת האלקית שצריכה להתגלות באדם היא זה שהקב"ה הוא ממלא כל עלמין, היינו מתלבש בכל עולם לפי ערכו ובחינתו בחיות פנימית ומורגשת, וסובב כל עלמין, היינו אורו יתברך אין סוף שנמצא בכל העולמות ומהווה אותם בכל רגע, רק להיותו בלי גבול הוא כביכול 'סובב' ומקיף עליהם מלמעלה ואינו מתגלה בהם;

וכן עוד זאת, הרי מובא בזהר אשר 'כולא קמיה בלא חשיב', שכל המציאות נחשבת לפניו יתברך שכאילו אינו קיים כלל. כלומר, מלבד זאת שישנו חיות פנימית ומוגבלת בתוך כל העולמות, ועוד שיש חיות בלתי מוגבל בתוך העולמות, הנה ב' מיני חיות אלו אין יש להם ערך ויחס אצל העולמות, שהרי שניהם הם לצורך ה'עלמין' ולכך להעולמות ישנה תפיסת מקום וחשיבות כלשהי – אמנם, לגבי הקב"ה עצמו, מהותו ועצמותו יתברך, 'כולא קמיה בלא חשיב' ממש, שכאילו אין כל העולמות במציאות כלל. וזהו פירוש הפנימי בכתוב 'בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד', לא רק שאין עוד אלקה מלבדו יתברך, אלא שאין שום מציאות אמיתית קיימת חוץ ממנו, שכן, 'כי נשגב שמו לבדו, הודו על ארץ ושמים', שפירושו הפנימי הוא, שרק 'הוד' וזיו בלבד מן הקב"ה נמשך ומתפשט להוות ולהחיות את כל העולמות, וזהו ענין ממלא כל עלמון וסובב כל עלמין הנ"ל, ששניהם הם בגדר 'זיו' הנמשך ממנו (רק שסובב הוא אור נעלה יותר). ומאחר שחיות כל העולמות באה מזיו והארה בלבד, 'הוד',

(5) זהר חלק ג, רכה, א': 'דאיהו ית' ממלא . . וסובב כל עלמין'.

(6) זח"א יא, ב.

(7) דברים ד, לט.

(8) תהלים קמח, יג.

(9) ראה תניא אגרת הקודש סימן ז. תו"א נח ט, ד. ובכ"מ.

(10) ראה תו"א פ' משפטים ד"ה ואלה המשפטים עד, ד (ובביאורנו שם).

(11) בקהלת רבה דף פ"ז ע"א ריש פסוק 'דברתי אני עם לבי' (ופ"א סי' לח [א, טז]).

(12) ראה תענית כד, א. ב"ב ד, א. הוריות ה, ב. והנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות לע' רסד.

ומוחו. אלא אף שהאמת האלקית הנ"ל מתגלית במוחו והוא מבין את הדברים בצורה ברורה ביותר בשכלו, אין זה משנה אותו, אלא יכול להיות שישאר באותו המעמד ומצב הרוחני הירוד שהיה בו עד עכשיו, כי, כאמור, השכל הוא בטבע הקרירות והכבידות, וממילא אין בכוחו לפעול באדם הזזה נפשית ושינוי מהותי.

כי אם על ידי שיתלהב ויתלהט בנפשו עד כי נגע עד נקודת לבו, ששם הוא יסוד האש העולה למעלה כרשפי אש ו'שלהבת י"ה'¹⁵, בשלהבת העולה מאליה¹⁶ ליפרד מן הפתילה¹⁷ בלי השקט ומנוחה, וכל השתנות הוא על ידי האש דוקא, כמו¹⁸ "מִצְרָף לְפָסֶף וְכוּר לְזָהָב", עד כי "הָגוּ סִיגִים מִפָּסֶף כו"^{19,20}.

אלא רק על ידי זה שהאלקות מתגלית וחודרת עד ללבו, אז דוקא יפעול בו שינוי. שכן, בלב הוא יסוד האש הרוחני, כנראה במוחש אשר המדות שמקורן בלב הן בטבע החמימות וההתפעלות, כטבע האש שעולה למעלה ואינה בנחת, אלא תמיד היא בתנועה של העלאה והגבהה למעלה מעלה. וכך גם בהמדות של הנפש האלקית, כשהאלקות חודרת ללבו ומתגלית שם, אז האדם מתפעל ומתעורר ברשפי אש האהבה, ובגלל טבע החמימות שבלבו, יכול להשתנות מחמת זה, כשם שהאש תמיד עולה למעלה, כך האדם בהתעוררותו באהבה אלקית מחמת התגלות האלקות שבלבו, יתעלה ממצבו הנוכחי וישנתה למהות אחרת.

וזהו שאנו רואים בגשמיות שכל השתנות של דבר באה ע"י האש, כמו 'מצרף לכסף וכוור לזהב', שהאש פועלת הוצאת הפסולת מתוך הכסף והזהב. וכך גם ע"י התעוררות האהבה כרשפי אש, שע"י "מתהפך גם רצון חומר הגוף לה' לבדו, ואין בלבו אלא אחד ואין זר אתו כו'. וזהו 'מצרף

מיוחדת לענין ראיית העינים. אלא הכוונה היא שהאלקות תאיר בלב האדם עד שלבו 'רואה', היינו מרגיש ומתפעל מזה. ובפרטיות הכוונה להתפעלות לבו בפחד מה', והתפעלות לבו ברשפי אש האהבה לה'.

[והטעם שהגילוי צריך להיות בלב דוקא, ולא מספיק הגילוי במוח ע"י השגת הדברים בשכלו:]

כי להיות המוח עיקרו מיסוד המים והלחות¹³, שהוא קר בטבע, ואינו פועל בנפשו שום השתנות, ויש בו כבידות, בידוע, שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך¹⁴ [שזהו בגלל תכונת הכבידות שבהם, שלכן בטבעם יורדים למטה], כך ראיית עיני השכל שבנפשו האלהית אינו פועל בנפשו החיונית שום התפעלות שיתפעל להשתנות טבעו ומהותו באשר הוא שם, ולשנות את טעמו אל ההיפך לגמרי, רק הוא בדקאי קאי, בבחינת כבדות ועצלות במקום נמוך שהיה בו.

כי החסרון שבשכל ומוח בכלל הוא עצם טבעו בבחינת קרירות וכבדות, כפי שנראה במוחש אשר אדם שכלי ביותר הוא בטבע הקרירות בלתי התפעלות רגשית, כי מוחו הוא בהתגברות אצלו והמוח הוא קר בטבעו. וזהו שיסוד המים הוא במוח דוקא, כדרך שהמים בטבעם הם יורדים למטה, שזהו משום טבע הכבדות שבהם, כך השכל הוא בטבע הכבידות והקרירות. ומשום זה, הנה השכל אין ביכולתו לפעול שינוי באדם, שאף שמבין בשכלו שאיזה דבר אינו טוב עבורו, עם כל זה עדיין יתכן שיעשה דבר זה, כי רק משום שהוסכם כך במוחו אינו מכריח את האדם שיתנהג כן, כי כאמור, מוחו הוא בטבע הקרירות והכבדות, וממילא אין בכוחו לשנות את דרכי האדם.

והנה, כשם שכל זה נכון בהשכל והמוח של הנפש החיונית, כך הוא גם בכח השכל של הנפש האלקית (כמבואר בתניא פרק ג' שכשם שיש עשר כחות של הנפש החיונית הטבעית, כך ישנם בהנפש האלקית), היינו שרק משום זה שבשכלו האלקי האדם מבין גדלות ה' וכד', הנה בגלל טבע הקרירות והכבדות שבמוח, אין זה פועל באדם שום שינוי בנוגע לפועל, ויכול להתנהג בדיוק להיפך מהסכמת שכלו

(15) שה"ש ח, ו.

(16) ראה רש"י ר"פ בהעלותך.

(17) ראה תניא פרק י"ט.

(18) משלי יז, ג.

(19) שם כה, ד.

(20) [ועיין מ"ש מענין זה בד"ה 'ונקדשתי בתוך בני ישראל'. ובד"ה 'במדבר סיני באהל מועד' (לקו"ת פ' במדבר ב, ג). 'כי תבאו אל הארץ, נבי: 'ונפש כי תקרב'. ובד"ה 'ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב'].

(13) תניא פרק ג בשם ע"ח ש"נ.

(14) רה תענית ז, א.

נתבאר לעיל שהתפעלות הלב יכולה לבוא לכיטוי בשני אופנים, או ברשפי אש האהבה לה', או בפחד ויראה גדולה ממנו יתברך. ועל ב' מיני התפעלות אלו מורים התכלת והלבן. שכן, מבואר בספרי קבלה שלבן נמשך מבינה, ותכלת מחכמה (ראה בהגהת הצ"צ כאן), וידוע שבינה והתבוננות בגדלות ה' היא מקור האהבה כרשפי אש לה', הרי שלבן שייך להתפעלות הלב ברשפי אש האהבה, ואילו חכמה היא מקור היראה והפחד מה', כי חכמה כח מ"ה הוא ענין הביטול, שבה ישנה השראת אור אין סוף ב"ה עצמו, ובגלל התגלות והשראה זו של אלקות, נמשכת באדם יראה גדולה ועצומה, כאדם העומד מיד לפני המלך שמיד תפול עליו יראה ופחד גדולים מאד. הרי שתכלת הנמשכת מחכמה קשורה להתפעלות הלב ביראה ופחד.

וזהו שכתוב²² "אין פחד אלקים לנגד עיניו", כי כל זמן שהוא עדיין בחינת 'לנגד עיניו', שהוא בחינת ראיית השכל בלבד, אין לו 'פחד אלהים', כי פחד הוא בלב דוקא²³, שתפול עליו אימה ופחד בהתגלות הלב, כי הפחד מושרש גם בן ביסוד האש שבלב, כמו גוון התכלת שבאש ואור הנר, [שהוא] התחתון שבפתילה ממש [כמו שהלב הוא למטה מהמוח], כנודע²⁴.

ולפי המבואר כאן שהתגלות של אלקות צריכה להיות בלב האדם דוקא (שרק בזה יכול לשנות את עצמו ולפעול בעצמו הוזה נפשית), יבואר הפירוש הפנימי בכתוב 'אין פחד אלקים לנגד עיניו', שפירושו הוא, שכל זמן שהאלקות היא גלויה רק 'לנגד עיניו' – היינו לעיני שכלו, כנ"ל, אזי אין לו 'פחד אלקים', 'פחד' דוקא, כידוע ההפרש שבין 'פחד' ל'יראה', שיראה היא במוח, ו'פחד' הוא רגש בלב, ואם הדברים מתגלים רק במוחו ושכלו אזי 'אין פחד אלקים', לא יגיע להתפעלות בלבו ביראת ה', ובמילא לא ישתנה ממצבו הנוכחי למצב רוחני נעלה יותר. שכן, כשם שרשפי אש האהבה נובעת מיסוד האש הרוחני שבלב האדם, כך רגש הפחד נובע מיסוד זה.

לכסף כו', פירוש, עד"מ, הכסף המעורב בסיגים בתכלית התערובות, כשנותנים אותו בכור המצרף בשלהבת, יתברר ומתפרדים כל החלקים שבו, עד שחלק הטוב יוצא נקי בפני עצמו וכל חלקי הסיגים מתפרדים ויוצאים מובדלים בפני עצמם, וכל שיתנו אותו בשלהבת הרבה פעמים, יותר יובדל חלקי הסיגים הדקים כידוע. וא"כ, נמצא שמה שהיה הסיגים בעולם מתחלה בערבוביא, ע"י השלהבת נתגלו, ויראו ויצאו לידי גילוי, וכל שנשתהא הכסף בשלהבת יותר, יותר יצא ההעלם, עד שגם הדקין שבדקין יצא להפרד בפ"ע, ולא להיות מעורב בטוב כו'. . וכמ"כ עד"מ בנפש הבהמית עם הניצוץ אלקי שהם מעורבים מטובה ורע בתכלית, וע"י שלהבת העולה מאליה [רשפי אש האהבה]. . מתבררים כל החלקים המעורבים, ויוצא מן ההעלם כל הסיגים, גם הדק שבדקין כו' (תו"א הוספות כי תשא קיא, ג-ד). וכן הרי האש פועלת בהמתכת שיכול לשנותה ולהטותה כפי רצונו, כך התעוררות רשפי אש האהבה בכחה לשנות את טבע האדם ומהותו 'להטות' לאיש אחר ממש.

נמצא, שכל שינוי באדם נובע מהתפעלות לבו דוקא, ולא מזה שהדברים מתגלים במוחו, וזהו, כאמור, משום טבע החמימות כדוגמת האש שבלבו, משא"כ טבע הקרירות כדוגמת כבדות המים שבמוחו.

והארה זו שמתלהט ומתלהב בלב האדם, הוא ענין בחינת 'תכלת' ו'לבן' שבציצית.

מבואר לעיל שציצית הוא מלשון הסתכלות ('מציץ מן החרכים'), היינו הארה והתגלות, ובציצית גופא ישנם חוטי תכלת וחוטי לבן, והרמז בכך הוא, שהארה והתגלות זו של האמת האלקית בלבו דוקא, היא באה בשני אופנים – בבחינת תכלת ובבחינת לבן, וכפי שממשיך ומבאר עניינם.

כי בחינת 'לבן' מורה על האהבה כרשפי אש כשלהבת מתלהב בלב האדם; וה'תכלת' מורה על הפחד שבלבו.²¹

[21] והיינו, כמ"ש בפרי עץ חיים שער הציצית פרק ד': דלבן נמשך ממוח בינה, ותכלת מאבא. ונודע, דבינה היא מקור האהבה כרשפי אש, וחכמה הוא בחינת יראה עילאה, ואבא יסד כרתא' – היא בחינת יראה תתאה, וכמ"ש במקום אחר על פסוק 'בחכמה יסד ארץ, כונן שמים כתבונה'. ועיין מ"ש מזה ב'ביאור' ע"פ 'שימני כחותם'.

[22] תהלים לו, ב.

[23] ראה תניא פרק ג ובפירוש חסידות מבוארת שם ע' קמז-קמח ובהערה 48.

[24] ראה לקו"ת שלח מה, ב.

לשון מפעיל ולשון זכר המשפיע, שהקדוש ברוך הוא מפעיל ומשפיע הארה זו בכנסת ישראל להיות להם בחינת הארה זו בהתגלות הלב, בחינת 'הלל רואה' ומרגיש ומתפעל בתגבורת יסוד האש אלהי שבנפש האלקית.

הארה והתגלות זו של האמת האלקית באה בבני ישראל בדרך מלמעלה למטה, היינו שאין זה בכוח מצד עצמם להמשיך גילוי זה בקרבם כי הוא בא מהקב"ה עצמו (כמבואר לעיל שהאמת האלקית היא דוקא מצד עצמותו ומהותו יתברך שלגביו 'כולא קמיה כלא חשיב'). וזהו הטעם הפנימי לכך ש'ציצית' שכמבואר לעיל מורה על גילוי זה (ציצית לשון הסתכלות והארה וגילוי) היא לשון נקבה, כי כשם שהנקבה היא בבחינת מקבל מהאיש, כך בני ישראל הם בבחינת 'מקבלים' לגבי גילוי זה, מאחר שהארה והתגלות זו באה להם מלמעלה שלא ע"י עבודתם בכח עצמם, כי הוא למעלה לגמרי מהשגתם, כנ"ל.

וזהו גם הטעם שנאמר בהכתוב המובא לעיל 'מציץ מן החרכים' – 'מציץ' לשון מפעיל ולשון זכר ומשפיע, כי "הקדוש ברוך הוא מפעיל ומשפיע הארה זו בכנסת ישראל להיות להם בחינת הארה זו בהתגלות הלב, בחינת 'הלל רואה' ומרגיש ומתפעל בתגבורת יסוד האש אלהי שבנפש האלקית" (ל' המאמר כאן).

[וכעת יבאר מה על האדם לעשות כדי שהארה והתגלות זו אכן תאיר בו מלמעלה, היינו שאף שאין בכוחו לעורר ולהמשיך הארה זו, מכל מקום, הוא צריך לעשות 'מקום' בעצמו שהארה זו יכולה לבוא לגילוי:]

והיינו, על ידי 'חרכים' ו'חלונות', שהוא ענין 'לב נשבר רוח נשברה'²⁷, וכמאמר²⁸ "פתחי לי וגו'", וכמ"ש במקום אחר.²⁹

(27) ראה תהלים נא, יט.

(28) שה"ש ה, ב.

(29) [ועיין מ"ש בד"ה 'ועשית ציץ זהב מזהר בו', מלשון 'מציץ מן החרכים', והוא אור ה'אהבה רבה' חבאה מלמעלה, שהיא בחינת אהרן, 'זקן אהרן בו', עיין שם. ועיין מ"ש ב'ביאור' ע"פ 'ויקח קרח', בענין: 'זקן אהרן', שהוא ענין אחר עם חומי הציצית. ועיין בפרי עין חיים שער הציצית פרק ג'. ועיין מ"ש מענין אהבה רבה דאהרן ע"פ 'בהעלותך את הנרות', וע"פ 'ועשית בגדי קדש לאהרן בו', עיין שם.

ולפי מה שכתוב כאן דבחינת אהבה רבה דאהרן זהו ענין חומי הציצית, אם כן, יובן דבחינת בגדי קדש דאהרן, שהם הלבושים

וזהו על דרך שגוון וצבע התכלת שבאש ואור הנר הוא התחתון שבפתילה ממש, היינו כי יש גוונים שונים באור האש שבנר, צבע לבן, צבע תכלת וצבע אדום, וצבע התכלת הוא הנמוך ביותר הקרוב יותר אל הפתילה עצמה. וזהו בדוגמת המבואר כאן שהתכלת, שכאמור רומז לרגש הפחד, מקומו למטה קרוב להפתילה, כמו שהלב מקומו למטה מהמוח, כי רגש הפחד מושרש ביסוד האש שבלב.

פרק ב

קבלת התגלות אלקות בלב האדם ע"י עשיית 'חרכים' ו'חלונות' – ענין 'לב נשבר'

[עד כאן נתבאר אשר ע"י זה שהאמת האלקית מתגלית בלב, האדם מתפעל ומשנתה מכך, עד שנעשה לאיש אחר, כי בגלל שיסוד האש נמצא בלב, הנה ישנה התפעלות בלב ודוקא טבע זה יכול לפעול באדם שינוי והזזת כל מהותו, משא"כ כאשר הדברים מתגלים רק במוחו, ששם הוא יסוד המים שהם קרים וכבדים, ולכך אין בכח השגת המוח לשנות את האדם.]

והנה, מעתה יבאר כיצד בכלל ניתן לפעול התגלות זאת בלב האדם, היינו מאין בא לאדם הגילוי של האמת האלקית בלב, שהרי אמת זו היא מצד עצמותו ומהותו יתברך, שהוא למעלה באין ערוך מהאדם ותפיסתו, ולכך צריך להבין כיצד ניתן לפעול התגלות זאת בעוד שהיא מובדלת ומרוממת לגמרי מהשגת האדם. וזהו שיבאר שהתגלות זאת באה ומאירה בדרך מלמעלה למטה דוקא, היינו שאינה באה מעבודת והתעוררות האדם מלמטה למעלה, אלא כל כולה נמשכת ומאירה לאדם מלמעלה מאיתו יתברך. ומה שמוטל על האדם הוא רק לעשות 'מקום' בעצמו להתגלות זאת, 'לפתוח' את ה'חרכים' וה'חלונות' שבעצמו כדי שהאמת האלקית יכולה להתגלות ולחדור בו ועד לנקודת לבו.

וזהו שממשיך:]

והנה, 'ציצית' לשון נקבה²⁵, כי כנסת ישראל מקבלת הארה זו מלמעלה מבחינת 'סובב כל עלמין', כמו שכתוב²⁶ "מציץ מן החרכים", 'מציץ'

(25) ראה ג"כ פס"ח שער הציצית פ"ב.

(26) שה"ש ב, ט.

שעל ידי זה ממשיכים משורשם למעלה, והוא האור המקיף דסובב כל עלמין שזהו גם השורש להתגלות זאת שרוצים להמשיך בלב האדם כדי שיוכל להשתנות].

פרק ג

ב' הקדמות לקבלת גילוי אלקות – בחינת 'אטנפם' ובחינת 'אלבשנה'

[הובא לעיל בסמוך שהעבודה לעשות 'חרכים' בעצמו להתגלות והארה זו מלמעלה היא תוכן הבקשה של הקב"ה מבני ישראל 'פתחי לי אחותי וגו'', וכאן ממשיך ומבאר הפירוש הפנימי של הכתוב שבא מיד אחרי זה, שהוא תיאור המענה של בני"על בקשה זו, ואיך הוא קשור לעבודה זו של התגלות אלקות בלב האדם ועשיית 'חרכים' ו'חלונות' בעצמו לצורך התגלות זאת:]

ב. וזהו "פִּשְׁטִי אֶת פִּתְחִי, אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה. רְחֹצִי אֶת רַגְלִי, אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם"³⁰, שהוא מענה כללות ישראל על מאמר "פתחי לי" שאמר הקדוש ברוך הוא, כי להיות אור ה' מאיר ומתגלה בגילוי הלב של אדם, להיות כמאמר 'פתחי לי', צריך להקדים לזה ב' בחינות אלו: בחינת 'אלבשנה', ובחינת 'אטנפם'.

מבואר לעיל ש'פתחי לי' הוא אמירת הקב"ה לישראל שהם צריכים לעשות 'פתח' ו'חלון' שבו יכול להתגלות אלקות בלבם מלמעלה למטה, וכמענה על בקשה זו של הקב"ה אומרים ישראל 'פִּשְׁטִי אֶת פִּתְחִי' [הסרתי מעצמי את בגדי ולבושי], איככה אלבשנה [איך אוכל ללבוש אותו שוב]. רחצתי את רגלי, איככה אטנפם [כבר רחצתי ונקיתי את רגלי, איך אלכלכם שוב]. והתוכן הפנימי של מענה זה הוא, שכדי שאור ה' יכול להאיר ולהתגלות בלב האדם – לקיים בו מה שנאמר 'פתחי לי' – יש צורך להקדים לזה ב' בחינות – בחינת 'אלבשנה', ובחינת 'אטנפם', כפי שהולך ומבאר עניינם.

בהכתוב 'מציץ מן החרכים' המדבר אודות התגלות זאת מלמעלה ('מציץ' מלשון זכר ומפעיל, מלמעלה למטה) נאמר שגילוי זה באה דרך 'החרכים' ו'החלונות', ובנפש האדם זאת אומרת שהאדם צריך לעשות 'חרכים' ופתחים בעצמו כדי שאור זה יכול להתגלות בו. וזהו ענין 'לב נשבר ורוח נשברה', היינו שעליו לבוא לשבירת לבו ורוחו בקרבו ע"י שחושב בכך שהוא רחוק מאד מה' ואיך הוא בבחינת 'יש' ודבר נפרד בפני עצמו, שע"י מחשבה זו לבו נשבר בקרבו מגודל רגש המרירות על מעמדו ומצבו הירוד בו הוא נמצא. וזהו תוכנו של אמירת הקב"ה לכנסת ישראל 'פתחי לי אחותי וכו'', שהקב"ה אומר שהיהודי צריך 'לפתוח' בעצמו 'חלון' כביכול עבורו יתברך, כדי שגילוי עליון זה יכול להאיר בו מלמעלה.

[לסיכום:]

'ציצית', מלשון הארה והתגלות, מורה בכללות על התגלות האמת האלקית ש'אין עוד מלבדו' באדם. וענין גילוי זה הוא שיתגלה בלב האדם דוקא, ולא די בכך שהדברים מתגלים במוחו ושכלו, כי בכך האדם לא ישתנה ממהותו וטבעו, אלא ישאר במעמדו ומצבו הנוכחי, כי היות שבלב ישנו יסוד האש הרוחני, שהאש טבעה לעלות ולהסתלק למעלה, וכן האש גורמת לשינוי כמו הטיית המתכת על ידה, ולכך כשאלקות מתגלית בלבו זה גורם שהאדם יתפעל בלבו וישתנה. וזהו ענין חוטי הציצית, שמורים על התפעלות זאת בלב האדם, חוטי התכלת מורים על ההתפעלות ביראה, וחוטי לבן על ההתפעלות ברשפי אש האהבה לה'.

והנה, מכיון שגילוי זה הוא למעלה מהשגת נפש האדם המוגבלת, לכך אי אפשר לו להמשיך גילוי זה בכחות עצמו, אלא עבודתו היא רק לעשות 'חרכים' ו'חלונות' בעצמו שדרכם התגלות זאת יכולה להאיר. וזהו העבודה ד'לב נשבר ורוח נשברה'.

להלן יבאר שכדי שאלקית תתגלה בלב האדם זקוקים לעוד עבודה אחרת, מלבד הענין ד'לב נשבר', שכן עבודה זו ד'לב נשבר' עניינה רק לעשות 'מקום', כביכול, להתגלות זאת, אך איננה גורמת להתגלות עצמה שתאיר ותומשך מלמעלה למטה, וכדי לפעול את ענין ההמשכה עצמה יש צורך בעבודה אחרת. ויבאר שזהו ענין קיום המצוות המעשיות ולימוד התורה בהלכות העוסקות בדברים גשמיים, שרובם ככולם של תורה ומצוות מלוכשים בדברים גשמיים,

הנעשים ממעשה המצות, כמו שכתוב שם, זהו עצמו ענין הרמזו בהטליה, ובדלקמן].

והטעם לכך הוא, שלא די במה שכבר התחרט על עוונותיו בעבר, כי צריך להיות ענין 'וחטאתי לנגדי תמיד' כדי שתמיד יהיה בבחינת 'נבזה בעיניו נמאס', היינו כמבואר לעיל בענין עשיית הפתח והחרכים לה', שצריך להיות 'לב נשבר ונדכה' כדי שהאלקות יכולה להאיר בו.

וזהו הפירוש הפנימי בכתוב 'רחצתי את רגלי, איככה אטנפם', שזהו מאמר כל יהודי שאומר הרי כבר 'רחצתי את רגלי' ועשיתי תשובה על העבירות שבעבר, ואם כן, 'איככה אטנפם' – איך אוכל לבזות את עצמי ולטנף ולכלוך את נפשי, דהיינו להזכיר עוד עלי, לפי שקשה עלי הדבר לעשות זאת. ומה שאומר שמטנף את 'רגלי', הכוונה, שכשם שהרגלים מעמידים את כל הגוף, כך גם בנפש כל ישראל, בחינת 'רגלי' קאי על הקיום והעמדה של הנפש האלקית, שתהיה 'עומדת' היינו במעמד ומצב הראוי לה, ולא בבחינת ירידה וטינוף בעבירות. אך, ע"י זה שהאדם יעשה חשבון נפש הנ"ל הרי עליו לטנף את 'רגליו' עוד, כי זהו מה שצריך להיות בעבודתו את ה' כדי להיות תמיד בבחינת 'נבזה בעיניו נמאס' ו'לב נשבר ונדכה', שרק בזה יכול לעשות 'פתח' בעצמו שבו יכול להאיר אלקותו יתברך בלבו, כנ"ל.

וזהו שנתבאר אשר כדי "להיות אור ה' מאיר ומתגלה בגילוי הלב של אדם, להיות כמאמר 'פתחי לי', צריך להקדים לזה ב' בחינות אלו: בחינת 'אלבשנה', ובחינת 'אטנפם' (ל' המאמר לעיל), וע"פ הנ"ל מובן איך בחינת 'אטנפם' היא הקדמה להתגלות זאת, שהרי עבודה זו היא להיות תמיד מ'מארי דחושבנא' שע"י ישוב את לבו בקרבו ויעשה 'חרכים' דרכם יכולה להתגלות בו אלקות בגילוי הלב של האדם.

[ונכת יבאר ענין 'פשטתי את כתונתי, איככה אלבשנה', שהוא בחינה הא' הנ"ל לצורך הארת והתגלות אור ה' בלב האדם:]

ובחינת 'אלבשנה' יובן בהקדים מאמר רז"ל³⁴: 'תקט'ו תפלות כמנין 'ואתחנן' התחנן משה שיכנס לארץ, מפני הרבה מצות מעשיות שנצטוו ישראל, ואי אפשר לקיימן כי אם בארץ ישראל.

והסברת בחינת 'אלבשנה' תובן בהקדים ביאורו הפנימי של המאמר רז"ל על הכתוב 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא

[תחילה יבאר סוף הכתוב 'רחצתי את רגלי, איככה אטנפם', שזוהי הבחינה הב' הנ"ל לצורך הארת והתגלות אור ה' בלב האדם³¹]:

ופירוש וענין בחינת 'אטנפם', הוא להיות מ'מארי דחושבנא'³², לחשוב כל מחשבה דיבור ומעשה אשר לא טובים מיום היותו, ואפילו חמאת נעורים. כי לא די במה שכבר התחרט על עוונותיו, לכן כתיב "רחצתי את רגלי", פירוש, שכבר עשיתי תשובה, "איככה אטנפם", איככה אוכל לבזות את עצמי ול'אטנפם', דהיינו להזכיר עוד עלי, לפי שקשה עלי הדבר; ו'רגלי' – הוא ענין קיום והעמדה של נפש האלהית. רק צריך שיהיה תמיד לנגד עיניו כל הימים, ויהיה 'נבזה בעיניו נמאס'³³.

תוכן ענין 'אטנפם', שהוא מלשון טינוף ולכלוך, הוא שהיהודי צריך ללכלך את עצמו, כביכול, ע"י זה שיהיה מ'מארי דחושבנא', לעשות בעצמו חשבון נפש, לחשוב על כל מחשבה דיבור ומעשה שלו שלא היו טובים ומצד הקדושה מיום הוולדו, שבזה הרי הוא מרגיש שכביכול 'מלכלך' את עצמו בזכרו על דברים אלו, שכל עבירה פוגמת את הנפש ומלכלכה.

וחשבון נפש זה כולל גם העבירות שעשה בהיותו נער וילד קטן, ולא רק אלו שח"ו עשה בעבר הקרוב שעדיין לא התחרט עליהן, אלא יש לזכור על כל עוונותיו מיום היותו.

31) אף שבפסוק מקדים העבודה ד'פשטתי את כתנתי, איככה אלבשנה', מכל מקום, בהמאמר מקדים ומבאר חלקו השני של הכתוב 'רחצתי את רגלי', והטעם לכך הוא, כי, כפי שהולך ומבאר, סוף הכתוב מדבר בענין של 'סור מרע' ועשיית תשובה, וזהו תנאי הכרחי כדי לבוא להמשך הכתוב שמדבר בענין ההמשכה שבאה ע"י קיום תורה ומצוות, כי המשכה זו יכולה לבוא רק כאשר האדם כבר עשה תשובה ועשה בעצמו 'חרכים' ו'חלונות' במציאותו דרכם יכול להתגלות האור האלקי העליון, ואחר כך בקיומו תחילת הכתוב בעשיית המצוות ממשיך בנפשו גילוי זה, והגילוי יכול להאור בו מאחר שכבר עשה את עצמו כלי מוכשר לקבל גילוי זה.

נמצא, שבהמאמר מדבר בדרך מלמטה למעלה, סור מרע ורק אחר כך עשה טוב, ואילו הפסוק מדבר בדרך מלמעלה למטה, עשה טוב ואחר כך סור מרע. ואולי יש לומר הטעם לזה, כי זהו הדבר העיקרי הנדרש לצורך המשכה זו של האלקות בלב האדם, שיש צורך בקיום המצוות לפעול את עצם ההמשכה של אור הסובב, ואילו סוף הכתוב המדבר בעבודת התשובה, הוא רק כעין 'הכשר' והכנה לקבל גילוי זה, ולכן בא בסוף הכתוב דוקא.

32) ראה זח"ג קעח, א. וראה תניא פרק כט.

33) תהלים טו, ד. ראה תניא שם.

34) דברים רבה יא, ו. ראה גם אוה"ת סידור ס"ע קיג. לקו"ש בשלח כרך ו ע' 105.

והבנת דבר זה (הטעם מדוע משה רצה לקיים מצות מעשיות דוקא) יובן בהקדים שכל המצוות נקראות בשם 'צדקה' וכמשמעות הכתוב 'וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת', הרי ש'כל המצוה הזאת' היא נקראת בשם 'צדקה' (צדקה תהיה לנו).

[ומבאר הטעם לכך מדוע כל המצוות נקראות בשם 'צדקה', היינו מהו הדמיון וההשוואה שבין צדקה לכל המצוות:]

כי כמו שצדקה היא בחינת לבוש, כמאמר³⁷ 'לבושו צדקה', וכמאמר רז"ל (פ"ק דנבא בתרא ט, ב) על פסוק³⁸ "וּכְבַּד עֲדִים כָּל צִדְקָתֵינוּ" – 'מה בגד זה כל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול, אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול' – כך כל המצוות הם בחינות 'לבושין'³⁹, וכל נימא ונימא [של לבושי המצוות] הם פרטי הלכות [של המצוות], 'בהדרים התלוין בשערה'⁴⁰ [הרי שחז"ל נקטו בלשון 'שערה' – נימא – לגבי פרטי הלכות המצוות], מצטרפין 'לחשבון גדול', שהוא בחינת 'מקיף' ו'סובב כל עלמין' [שהוא בבחינת תכלית ה'גדלות' שמשום זה נקרא 'חשבון גדול']⁴¹.

הטעם שכל המצוות נקראות בשם 'צדקה' הוא, משום שהמצוות דומות לצדקה בכך שצדקה היא בחינת 'לבוש', וכך המצוות הן בחינת לבוש.

וזה שהצדקה היא בחינת לבוש מרומז במאמר רז"ל על הפסוק 'וכבד עדים כל צדקותינו' – 'מה בגד זה כל נימא ונימא [שבין] מצטרפת לבגד גדול, אף צדקה, כל פרוטה ופרוטה [שנותנים לצדקה] מצטרפת לחשבון גדול'.

(37) פיוט דימים נוראים.

(38) 'שע' סד, ה.

(39) ראה ג"כ ע"ח שד"מ פ"ג. וראה תניא פרק ד. תו"א פ' חיי שרה ד"ה יפה שעה אחת (ובביאורנו שם).

(40) חגיגה פ"א (י, א).

(41) [ועיין מ"ש מענין 'חשבון גדול' ב'ביאור' ע"פ 'וספרתם לכם'. ועיין בעין חיים שער אריך אנפין סוף פרק ה': ד'חשבון גדול', היינו, למעלה באריך אנפין, בחינת 'סובב כל עלמין', ו'לגדולתו אין חקר' בו. ועיין מ"ש במקום אחר ע"פ 'ואתה מרכבות קדש'. ועל פי זוהר פרשת חיי שרה דף קכ"ג א', גבי: 'מאה שנה בו', עד – 'ברוא דמאה ברכאן דכל יומא'.

לאמר', שמשה מבקש מה' שיוכל להיכנס לארץ ישראל, וחז"ל דרשו על כך שמשה השתמש בלשון 'ואתחנן' דוקא (ולא בלשון אחר רגיל יותר כמו 'התפלל' או 'ביקש' וכיו"ב), להורות על כך שמשה התפלל והתחנן תקט"ו תפלות, כגמטריא של 'ואתחנן', להיכנס לארץ. וטעם הדבר מדוע משה רצה כל כך ליכנס ארץ הוא משום שדוקא שם יוכל לקיים הרבה מצוות מעשיות שאי אפשר לקיימן כי אם בארץ ישראל.

[ולכאורה ישנן הרבה מצוות מעשיות שנוהגות גם בחוץ לארץ, ועל זה מבאר שבאמת אינו כן:]

כי המצוות מעשיות שנוהגין בחוץ לארץ אינם אלא בערך חלק חמישית מרמ"ח מצוות, וארבע הידות אינו נוהג כי אם בארץ ישראל דוקא, ורובן בזמן שבית המקדש קיים, כמו קרבנות ודומיהן.

שכן, המצוות המעשיות שנוהגות בחוץ לארץ אינן אלא בערך חלק חמישית מרמ"ח מצוות עשה, וארבע ידות של המצוות המעשיות אינו נוהג כי אם בארץ ישראל דוקא, ובוה גופא רק בזמן שבית המקדש קיים, כמו ריבוי מצוות הקשורות לקרבנות וכיו"ב.

ולחבין למה רצה משה רבינו ע"ה לקיים מצוות מעשיות דוקא.

אך לפי זה שבארץ ישראל ישנו ענין מצוות מעשיות דוקא, יש להבין מדוע רצה משה ליכנס שם עד שהתפלל על כך תקט"ו תפלות, והרי מהי בכלל המעלה והיתרון במצוות מעשיות שמשום זה רצה משה מאד ליכנס לארץ, והרי בחוץ לארץ אפשר לקיים המצוות הנוהגות ללב האדם כמו אהבת ויראת ה' וכדו', שלכאורה מצוות אלו הן נעלות יותר שהרי הן מופשטות מלבוש והגבלת הגשמיות, ואילו המצוות המעשיות קשורות להגבלת העולם הזה וגשמיותו, ומהי המעלה בכך גם על המצוות הרוחניות יותר.

אך הנה³⁵, כתיב³⁶ "וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה וגו'", כי כל המצוות נקראים בשם 'צדקה'.

(35) להבא להלן ראה לקו"ת אמור לד, ב.

(36) דברים ו, כה.

[לסיכום :

כדי לבוא להתגלות זאת בלב האדם (שע"ז יוכל לשנות את טעמו ומהותו לגמרי, כנ"ל) יש צורך בבי' הקדמות:

(א) בחינת 'אטנפם' שהוא ענין עשיית ה'חרכים' בנפש האדם להיות לב נשבר ונדכה מכל המחשבות הדיבורים והמעשים שפגמו מאד בנפשו, שע"י זה עושה את עצמו לכלי להתגלות זאת, שעושה 'נקב' בעצמו דרכו יכולה האלקות להתגלות.

(ב) בחינת 'אלבשנה' – ענין קיום המצוות (שיוצרות 'לבושים' רוחניים לנפשו), כי ע"ז ממשיך מהאור מקיף, שורש המצוות, ובכך נפעלת ההמשכה וההתגלות הזאת מבחינת סובב כל עלמין שעל ידו דוקא מתעוררת בנפש האדם האהבה רבה כרשפי אש.

ובמילים פשוטות: תחילה צריך לעשות הכנה והכשרה לקבל גילוי זה, ואחר כך לפעול את עצם הגילוי שאכן יומשך ויתגלה למטה בלבן].

פרק ד

גודל מעלת המצוות, שדוקא מצד זה נמשכות למטה יותר

בגשמיות, לעומת אהבה ויראה

[כעת ימשיך לבאר ענין מעלת המצוות מעשיות, כפי שהקשה לעיל מדוע משה רבינו רצה כל כך ליכנס לארץ רק כדי לקיים מצוות מעשיות (שרובן ככולן תלויות בארץ), הרי מצוות אלו מלוברשות בגשמיות עולם הזה שהוא לכאורה דבר נחות ונמוך ביחס לענין אהבה ויראת ה' שיכול לקיים בכל מקום!]

והביאור בזה מיוסד על הכלל הידוע ש'סוף מעשה במחשבה תחלה' וינעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן, שכל הגבוה ביותר יורד למטה יותר. היינו, כמשל אור גדול וחזק מאד, שדוקא אור גדול ונעלה כזה יכול להאיר בריחוק מקום יותר, בניגוד לאור חלש וקטן יותר שאינו מאיר למרחוק כל כך. כך גם ברוחניות, שכל דבר הנראה נמוך יותר במדרגה, לאמיתו של דבר, זה עצמו מורה על גודל מעלת שרשו למעלה, שמצד זה הגיע ונמשך כל כך למטה. וכך הוא בנוגע למצוות מעשיות, שזה עצמו שהן מלוברשות בעשיה גשמיות מורה על גודל ועוצם מעלתן ושרשן, שלהיות אשר שרשן גבוה כל כך, לכך ירדו למטה מטה עד לעשיות גשמיות להיות מצוות מעשיות.

וכך כל המצוות נקראות 'צדקה' משום זה שהן בבחינת לבושים רוחניים. וכדוגמת הלבוש שמקיף על האדם, כך הוא ענין לבושים רוחניים אלו של המצוות, שהם בחינות אורות מקיפים שנמשכים ע"י קיום המצוות לנשמת האדם להאיר בו בבחינת מקיף. שכן, המצוות שרשן מאור המקיף הסובב כל עלמין, להיותן בבחינת רצונו יתברך שהוא למעלה מכל עשר הספירות שהן בבחינת אורות פנימיים המתלבשים ומתיישבים בכלים של הספירות, הנה הרצון הוא אור מקיף שלמעלה מהתלבשות. ומאחר ששורש המצוות הוא משם, הרי ע"י קיומן הן ממשיכות אור עליון זה שבגלל גודל מעלתו הוא בבחינת 'מקיף' ולבוש לנשמת האדם.

וכשם שבצדקה כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול, כך בענין המצוות, כל פרטי ההלכות הן נמשלו לשערות ונימים של הלבוש והגבד, והן מצטרפים ל'חשבון גדול', היינו ששרשם מבחינת האור המקיף הגדול, שמכונה 'חשבון גדול', שהוא אור אין סוף ב"ה הסובב כל עלמין, שכאמור זהו שורש המצוות ולכן הם יוצרים לבושים רוחניים לנפש האדם.

וזהו ענין מה שכתוב 'אלבשנה' – דקאי על לבושי המצוות, שלהיותן מושרשות בהאור המקיף דסובב כל עלמין, לכך ע"י קיומן ממשיך האדם על נפשו 'לבוש' רוחני ובכך הרי הוא מלביש את נפשו באור עליון מקיף זה.

ולפי זה מובן כיצד גם בחינה זו של 'אלבשנה' – המשכת אור המקיף משורש המצוות היוצר 'לבוש' רוחני לנפש האדם – מהווה הקדמה "להיות אור ה' מאיר ומתגלה בגילוי הלב של אדם" (ל' המאמר לעיל), כמבואר לעיל שלשם כך יש צורך ב' בחינות – 'אטנפם' שכבר נתבאר עניינו ואיך הוא בא בתור הקדמה לגילוי זה, ובחינת 'אלבשנה'. ומבואר כאן שהמצוות ממשיכות מהאור מקיף דסובב כל עלמין (שלכן יוצרות 'לבוש' מקיף לנפש האדם), והרי זהו מה שהובא לעיל שהתגלות זאת בלב האדם שרשה מאור הסובב כל עלמין שבא לאדם בדרך מלמעלה למטה, ובתור הקדמה להמשכה והתגלות זו יש צורך בקיום המצוות, שהרי בכוחם דוקא להמשיך ולעורר המשכה והתגלות זאת מאור המקיף העליון (וכמבואר בהרבה מקומות בחסידות שלהיות שהמצוות מושרשות בהאור מקיף וברצונו יתברך העליון, לכך בכוחן לעורר אותה הבחינה בנפש האדם, היינו האהבה רבה והרצון שלמעלה מטעם ודעת).

בדרגא נעלית יותר, שהרי בו יש כח השכל משא"כ בבחינת החי יש רק ענין התנועה והגידול, שזה מורה על החיות שבו, אך חסר לו כח השכל, ואילו בסוג הצומח יש רק תכונת הגידול מקטנות לגדלות וחסר לו היכולת לזוז ממקום למקום. והדומם לא ניכרת בו שום חיות כלל.

[ועתה יבאר שלאידך גיסא, בבחינה מסוימת, האדם נחשב לבחינת 'סוף', ואילו שאר חלקי הבריאה נחשבים ל'ראש':]

והרי אנו רואים בחוש שהאדם צריך להחיות את גופו ממיני מאכל הבעל חי, ואפילו מבחינות צומח ודומם [שלמטה במדרגה מהחי], כמו מלח [מסוג הדומם, ובכל זאת מוסיף חיות באדם], כי [הרי] המאכל אין צריך להאדם, והאדם צריך לו [להחיות את גופו. והרי נמצא שבענין זה האדם הוא בבחינת 'סוף' לגבי דומם צומח חי שהם בבחינת 'ראש' שהרי הם מוסיפים באדם חיות וכן, ואין האדם מוסיף כלום בהם]⁴⁴.

[עד כאן נתבאר שהאדם, שבדרך כלל הוא בבחינת 'ראש' לכל הבריאה, יכול להיחשב כ'סוף' בכך שהוא זקוק לקבל חיותו משאר חלקי הבריאה. אך, מזה יוצא שבסוגים דומם צומח חי, עדיין החי הוא בדרגא נעלית יותר מאשר הדומם, שהרי בחי יש יותר חיות מאשר הדומם שנראה כמת. אולם מעתה יבאר אשר דוקא בהדומם שבדרך כלל הוא בבחינת 'סוף' ממש, הנה בעומק יותר הרי הוא בבחינת 'ראש' לכל הבריאה, ואילו האדם בבחינת 'סוף':]

וגם אדרבה, שהדומם, שהוא עפר, הנה, "ארץ ממנה יצא לחם"⁴⁵ וכל מיני צמחים להחיות את האדם.

הרי שלא זו בלבד שדומם צומח חי יש להם מעלה על האדם בכך שהאדם צריך להם לחיותו, אלא יתירה מזו, הכל

ולפיכך, משה רבינו רצה ליכנס לארץ ישראל כדי שיוכל לקיים מצוות אלו, כי דוקא על ידן ניתן להתקשר ולהתחבר עם אור אין סוף ב"ה עצמו הסובב כל עלמין, משא"כ באמצעות אהבת ויראת ה', למרות שהן עבודות רוחניות, נעלות ועדינות ביותר, הרי זה עצמו מורה שאין שרשן נעלה כל כך, שהרי לא הגיעו למטה כל כך. ודוקא ע"י הכניסה לארץ יכול לקיים מצוות במעשה בפועל ולהתחבר עם הקב"ה עצמו.

וזהו שממשיך ומבאר:]

והנה, כתיב⁴² "מִבְּלִי אֲשֶׁר לֹא יִמָּצָא הָאָדָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מֵרֹאשׁ וְעַד סוֹף", פירוש, שכך היתה כוונת הבריאה, שלא ידע האדם ענין המעשה שבעולם מהו בחינת 'ראש' ומהו בחינת 'סוף'.⁴³

כתוב 'את הכל עשה' . . גם את העולם נתן בלבם מבלי אשר ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים מראש ועד סוף' והפירוש הפנימי בזה הוא, שכל מה שברא ועשה הקב"ה בעולמו (ראה מצו"ד), היינו שכוונת הבריאה היתה לשם כך: 'מבלי אשר לא ימצא האדם וגו' מראש ועד סוף', היינו שלא יידע האדם ענין המעשה שבעולם מהו בחינת 'ראש' ומהו בחינת 'סוף'.

[והולך ומבאר מה הם בחינות 'ראש' ו'סוף' בתוך הבריאה, ומהו הפירוש בכך שהכוונה היתה שהאדם לא יידע מהו 'ראש' ומהו 'סוף'.

ומבאר שכל הבריאה מתחלקת לדי' סוגים – דומם צומח חי ומדבר, ותחילה יבאר אשר מצד הבריאה האדם הוא היותר עליון ובבחינת 'ראש' ושאר חלקי הבריאה הם למטה ממנו במדרגה, ולכך הם בבחינת 'סוף':]

שהרי במדריגת ומעלת הבריאה, שהיא דומם צומח חי מדבר, הרי האדם, שהוא המדבר [ויש בו כח השכל], הוא במעלה ומדריגה גבוהה ועולה על כולנה.

האדם, שהוא מסוג המדבר, הוא למעלה מכל שאר חלקי הבריאה, והוא בבחינת 'ראש'. היינו שבגלוי האדם הוא

(42) קהלת ג, יא.

(43) כמ"ש מזה ע"פ 'והיה מספר בני ישראל' (לקו"ת פ' במדבר ה, ב, ג. וראה בבאורנו שם).

(44) זהו הפירוש הפנימי במה שאמרו רז"ל (ברכות סא, א) על הפסוק (תהלים קלט, ה) 'אחור וקדם צרתני' – קדם למעשה בראשית ואחור למעשה בראשית, היינו שהאדם נוצר מהקב"ה ב' בחינות אלו, שמצד אחד הוא בחינת 'קדם' למעשה בראשית, היינו במדרגה גבוהה יותר משאר חלקי הבריאה להיותו מדבר עם כח השכל, ומצד שני הרי נברא גם 'אחור' למעשה בראשית בכך שהאדם זקוק לקבל חיותו משאר חלקי הבריאה שהם למטה ממנו במדריגה, אך בענין זה נחשבים נעלים ממנו שהרי האדם זקוק להם שזה מורה על היותם למעלה מן האדם (ראה לדוגמא סה"מ תרל"ג ח"ב ע' שצד).

(45) איוב כח, ה.

ולהבהמות אוכל להחיות נפשם וגופם, הרי שהדומם הוא החשוב והנעלה ביותר מכל סוגי הבריאה.

ועל פי זה מוכן הענין 'סוף מעשה במחשבה תחלה', היינו, שמה שנראה כ'סוף מעשה' ובדרגא התחתונה ביותר בכל שאר הבריאה, הרי באמת הוא עלה בבחינת 'מחשבה תחלה', היינו שיש לו קשר עם הדרגות הכי עליונות. וכן זהו משמעות מאמר הספר יצירה 'נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן', שבחינת ה'תחילה', היינו הדרגא העליונה ובחינת ה'ראש' 'נעוצה' ונמצאת גם בבחינת ה'סוף'. וזהו כאמור מצד זה שהכל נברא מהקב"ה שהוא אין סוף וכלי גבול, וכשם שבו אין בחינות 'ראש' ו'סוף' אלא יש בו הכל, כך לכל הבריאה שנבראה ממנו ועל ידו יש הכל, הן בחינת 'ראש' והן בחינת 'סוף'.

וכך הוא הענין בבחינת 'לבושין', שהם מצות מעשיות הנ"ל, וכללותן הוא מעשה הצדקה, לפי שהוא נותן מיגיעו ועמלו אשר עמל בכל בחות גופו, שלכן נקראת 'מצוה' סתם⁴⁶, וכמ"ש במקום אחר⁴⁷.

כשם שהוא בכל הבריאה, שמה שהוא בבחינת 'סוף' הוא גם בבחינת 'ראש' וכן לאידך, כך הוא הענין בנוגע לבחינת 'לבושין', היינו המצוות מעשיות, כמבואר לעיל ששרשן מהאור המקיף דסובב כל עלמין, שלכן יוצרות לבושים רוחניים לנפש האדם, שגם בהמצוות המעשיות ישנו ענין זה של 'ראש' ו'סוף', ולא ניכר מהו בחינת 'ראש' ומהו בחינת 'סוף', כפי שיבאר להלן בסמוך.

ולהלן יבאר ענין זה איך הוא במצות הצדקה, וכך הוא גם בכל המצוות, כי הצדקה הוא כללות כל המצוות. וטעם הדבר הוא, "שהיא עיקר המצוות מעשיות ועולה על כולנה, שכולן [מטרתן] הן רק להעלות נפש החיונית לה' שהיא היא המקיימת אותן ומתלבשת בהן ליכלל באור א"ס ב"ה המלוכש בהן, ואין לך מצוה שנפש החיונית מתלבשת בה כל כך כבמצות הצדקה, שבכל המצוות אין מתלבש בהן רק כח אחד מנפש החיונית בשעת מעשה המצוה לבד, אבל בצדקה שאדם נותן מיגיע כפיו, הרי כל כח נפשו החיונית מלוכש בעשיית מלאכתו או עסק אחר שנשתכר בו מעות אלו, וכשנותנן לצדקה הרי כל נפשו החיונית עולה לה', וגם מי שאינו נהנה

צריך להדומם הנמוך יותר מכל סוגי הבריאה, שהרי כל בחינת הצומח צומחים מהעפר שהוא מסוג הדומם, וצמחים אלו הם לצורך אכילת האדם וחיותו, ואם כן, הכל צריך להעפר, שהעפר והדומם הוא היותר נעלה מכל שאר הבריאה. ובוזה הרי הדומם הוא בבחינת 'ראש' והכל מה שיוצא ממנו הם בבחינת 'סוף'.

[נכעת יבאר הטעם לכך שכל הבריאה יכולה להיות או בבחינת 'ראש' או בבחינת 'סוף', היינו מהו גורם לכך:]

כי 'סוף מעשה במחשבה תחלה'⁴⁶. וזהו 'נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן'⁴⁷, מפני שכשם שהוא יתברך אין סוף, כך לפעולותיו [וברואיו] אין להם בחינת 'סוף', כי בכל בחינה ובחינה שיתכן לומר בחינת 'סוף' [כמו בבחינת הדומם והעפר], יתכן לומר גם כן בחינת 'ראש' [שהכל צריך להעפר, כנ"ל בצמיחת הצמחים הנדרשים לאכילת האדם], לפי שבאמת אין להם בחינת 'ראש' ולא בחינת 'סוף' [כשם שלהקב"ה, כאמור, אין בחינת 'ראש' ו'סוף' כי הקב"ה הרי הוא אין סוף וכלי גבול, ולא שייך בהבלי גבול ענין 'ראש' ותחילה ו'סוף' וסיום וכן לא שייך בו מעלה ומטה במדריגה, שהרי אם כן הרי הוא מוגבל], ויש להם כל — בחינת 'ראש' ובחינת 'סוף'⁴⁸.

כשם שהקב"ה הוא אין סוף ואין בו 'ראש' ו'סוף', כך כל פעולותיו והדברים שהוא בורא אין להם בחינות אלו, אלא כל בחינה יכולה להיחשב כ'סוף' וגם כ'ראש', וכמובא לעיל הדוגמא מסוג הדומם, שמצד אחד הרי הוא הנמוך יותר מכל סוגי הבריאה, שהרי לא ניכרת בו שום חיות ורוחניות משא"כ בהצומח לדוגמא שעכ"פ יש בו תכונת הגידול מקטנות לגדלות, ובכל זאת הרי הדומם יכול להיחשב הסוג היותר נעלה בכל הבריאה בכך שהכל צריך אליו, שלולי העפר לא היו צומחים שום בחינת צומח ובמילא לא היה להאדם

(46) פיוט לכה דודי.

(47) ס"י פ"א מ"ז.

(48) (ועיין מ"ש מזה בד"ה 'אתם נצבים' (ראה לקו"ת ריש פ' נצבים — ושם מדבר בבנ"י, שאף שיש בהם ראש וסוף, הרי בבחינה אחת הראש נחשב לסוף והסוף לראש וכולן צריכים זה לזה, ממש כאברי הגוף, שהראש צריך להרגל להעמידו, והרגל צריך להראש כדי ללכת)).

(49) בכל תלמוד ירושלמי.

(50) תניא פרק לז.

[ששרשן בבחינת 'ראש' הדרגא הכי עליונה, וכן"ל ש'סוף מעשה (עשיה גשמיות) במחשבה תחלה (בחינת 'מקיפין'), ו'נעוץ סופן (מצות מעשיות) בתחלתן (מקיף, סובב כל עלמין)'];

כלומר:

ע"י קיום המצוות האדם ממשיך אור מקיף זה למטה על נפשו, וזהו ענין 'וכבוד ה' יאספך', שאור מקיף זה כאילו 'אוסף' את נפש האדם ע"י שמקיפו מכל צד כבגד המקיף את האדם הלוכשו. וזהו גם תוכנו הפנימי של הכתוב 'ה' שומרך ה' צלך', שקאי על המשכת אור המקיף ע"י המצוות, שהרי הצל (ה' צלך) הוא דבר שמקיף את האדם ואינו חלק ממנו וזה מורה על האור מקיף הנמשך ע"י המצוות, ועל כך אומר ש'ה' שומרך', כדוגמת הלוכש המקיף את האדם ושומרו מן הצינה, כך אור מקיף זה הנמשך באדם נעשה לנפשו כמין לכוש רוחני ששומר את נפשו מכל צד, כנ"ל.

ולפי זה מובן ענין זה שאין בחינות 'ראש' ו'סוף' גם בהמצוות – שהרי המצוות הן מלוכשות בעשיה גשמיות, כידוע שרוב המצוות הן בדברים גשמיים מעולם הזה (תרומות ומעשרות וציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי), וזהו שהם בבחינת 'סוף' כל המדריגות כדוגמת הדומם והעפר שהם למטה במדריגה מכל סוגי הבריאה, ועם כל זה, הנה דוקא מצוות אלו המלוכשות בגשמיות עולם הזה ממשיכות מהאור מקיף העליון, בחינת סובב כל עלמין, שהוא למעלה מהכל, ובכך הרי המצוות הן בבחינת 'ראש'.

וטעם הדברים:

כמבואר לעיל ש'סוף מעשה במחשבה תחלה' ו'נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן', שבחינת 'סוף מעשה' דוקא, היינו גשמיות עולם הזה ומצוות מעשיות, קשורה לבחינת 'מחשבה תחילה', הדרגא הנעלית ביותר, האור מקיף שהוא שורש המצוות המעשיות, כנ"ל.

ואהבה ויראה הם בחינת 'תורת האדם', דהיינו שהם מורים ומתגלים בפנימיותו ומהותו, כמו

מיגיעו, מ"מ, הואיל ובמעוות אלו היה יכול לקנות חיי נפשו החיונית הרי נותן חיי נפשו לה" (תניא פרק לו).

[והולך ומבאר איך אנו רואים זאת בהמצוות, שמצד אחד הן בבחינת 'סוף' והיותר נמוך במדריגה, ומצד שני הן בבחינת 'ראש', ששרשן מדרגא היותר גבוהה:]

הנה, כתיב⁵¹ "וְהָלַךְ לִפְנֵיךָ צִדְקָה, כְּבוֹד ה' יֹאסֶפֶךָ", 'כבוד' הוא בחינת לכוש, כמאמר⁵² 'רבי יוחנן קרא למאני מכבדותא'.⁵³

משמעות הפנימית של הכתוב 'והלך לפניך צדקך, כבוד ה' יאספך' היא, ש'כבוד' קאי על בחינת לכוש הנ"ל, היינו לבושי המצוות הנוצרים מהאור מקיף דסובב, מקור ושורש המצוות למעלה. והראיה לכך ש'כבוד' הוא בחינת לכוש הוא ממה שאמרו רז"ל 'רבי יוחנן קרא למאני מכבדותא', שקרא לבגדיו ולבושיו אלו המכבדים אותי, הרי שיש שייכות וקשר בין הלוכש והכבוד.⁵⁴

וזהו 'והלך לפניך צדקך, כבוד ה' יאספך', שע"י מצות הצדקה (צדקך), ובכללות ע"י כל המצוות שנקראות בשם צדקה, נמשך בחינת 'כבוד ה' דכאמור קאי על לבושים הנמשכים מהאור מקיף דסובב כל עלמין.

'יאספך' – הוא ענין אסיפה וכניסה לתוכו, להקיפו מכל צדדיו ולהיות לו למחסה ולמסתור כבגד ששומרו מן הצינה, וכדכתיב⁵⁵ "ה' שומרך ה' צלך", שהמצוות מעשיות, להיותם בחינת דומם, בחינת עשיה גשמיות [שהם בבחינת 'סוף'], וכן כל פרטי הלכות שבש"ס, להיותם גשמיים בערך יראה ה' ואהבתו, לזאת הם בחינת 'מקיפין'

(51) ישעי' נח, ח.

(52) ב"ק צא, ב. וש"נ.

(53) [עיי' מ"ש סוף ד"ה 'זאת חנוכת המזבח', מענין: 'כבוד', שהוא בחינת 'מקיף' בו', עיי' שם (וראה בהערה הבאה לביאור הענין)].

(54) ויתירה מזו, הנה, לכבוד יש קשר ויחס עם בחינת המקיף גם מצד תוכנו ועניינו, שכן ענין הכבוד באדם אינו חלק מעצם האדם ומהותו, אלא הוא דבר שבא לא מבחוץ מכך שאחרים מכבדים אותו ונותנים לו כבוד, אבל אינו תכונה הנטועה בעצם ובפנימיות נפשו. נמצא, שהכבוד הוא דבר שמחוץ לאדם ובבחינת מקיף עליו כביכול, ולכך ענין הכבוד שייך לבחינת ה'מקיף' – שורש המצוות המעשיות.

(55) תהלים קכא, ה.

כך בתקט"ו תפלות), כי דוקא בזה ניתן להתקשר עם האור המקיף, היינו אור אין סוף ב"ה עצמו הסובב כל עלמין, מה שאי אפשר ע"י עניינים רוחניים ומופשטים מגשמיות, כמו אהבה ויראה וכד'.

שהיא בחינת התכלת שבציצית, להיות פחד ה' נקבע בלב האדם.

וזהו שמבואר לעיל שהתכלת שבציצית מורה על יראת ה' (כמבואר לעיל השייכות בין גוון תכלת ליראה דוקא), שכן, הציצית הן חוטים דקים שמורים על אור אלקי מוגבל ומצומצם (כדוגמת אור הקו והחוט) שבא בכל דבר בהתלבשות פנימית בהתאם ליכולת קליטתו של הדבר ההוא, וכך גם ענין היראה כמבואר כאן, שעם היותה דרגא רוחנית ובמעלה גבוהה, הרי באה בהתלבשות פנימית בהגבלת כלי הלב של האדם, כדוגמת חוטי הציצית.

פרק ה

מבלי הקדמת קיום המצוות א"א להיות התעוררות

אהבת ויראת ה'

[והנה, מכל מה שנתבאר לעיל מובן מהו ענין בגד הטלית ברוחניות, וכן מהו ענין חוטי הציצית ברוחניות:

בגד ולבוש הטלית רומז להאור המקיף, שורש המצוות מעשיות (והלכות התורה המלוכשות בגשמיות), שע"י קיום המצוות ממשיך האדם מאור עליון זה ונוצר לבוש רוחני לנפשו, וזהו בדוגמת לבוש בפשטות המקיף על האדם הלוכשו;

ואילו חוטי הציצית מורים על הארות וגילויים נמוכים יותר הבאים בהגבלה ובהתלבשות פנימית בנפש האדם ובעולם. שהרי מבואר שהחוטים מורים על מדות ורגשי לב האדם המאירים בצורה פנימית בלבו (בניגוד להמצוות שממשיכות אור מקיף על נפשו). וזהו ענין חוטי הציצית – האור האלקי המצומצם והמוגבל המאיר לפי ערך העולמות והנבראים, שבכללות זהו אור הממלא כל עלמין, שלהיותו מוגבל בא בכל דבר באופן פנימי ובהתלבשות עד ש'ממלא' אותו הדבר.

והנה, כשם שבגשמיות חוטי הציצית נמשכים מהבגד בו הם נתלים, כך הוא גם ברוחניות הענינים, שהאור הפנימי הנ"ל נמשך ובא למטה מהאור מקיף העליון, שהארה מצומצמת ומועטת מהאור המקיף

שבתוב⁵⁶ "וזאת תורת האדם כו", ואין 'זאת' אלא יראה, כנודע.⁵⁷

ואהבת ויראת ה' שבהשקפה ראשונה הן נראות נעלות הרבה יותר מאשר מצוות מעשיות המלוכשות בדברים גשמיים שבעולם הזה, שהרי הן רגשות רוחניות מופשטות מהגבלת דברים הגשמיים שבעולם הזה, הנה בכל זאת הרי אנו רואים שמדות אלו מלוכשות בלב האדם בצורה פנימית, וכמרומו בהכתוב 'זאת תורת האדם', שמבואר בתורת הסוד ש'זאת' קאי על יראה, וכוונת הכתוב לפי זה היא, ש'זאת' היינו יראה, היא תורת האדם, שהיא מתגלית ומתלבשת בפנימיות נפש האדם. היינו שבניגוד להמצוות ששרשן הוא מהאור מקיף העליון דסובב כל עלמין, הנה המדות דאהבה ויראה עם היותן רוחניות ונעלות, הרי באות בהתלבשות בפנימיות נפש האדם, דבר המורה על היותן נמוכות לפי ערך, שהרי ביכולתן לבוא בהתלבשות פנימית בהתאם לגדרי מציאות האדם; משא"כ המצוות, אף שהן מלוכשות בגשמיות, הרי הם ממשיכות מאור המקיף ולכך יוצרות 'לבושים' לנפש האדם, שאינן באות בהתלבשות פנימית בגלל גודל מעלתן ושרשן.

ונמצא, שכאמור לעיל, 'נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן' (בגלל שהכל נברא מאת ה' שהוא בלי גבול ואין סוף ואין בו בחינות ראש וסוף, כנ"ל), היינו, שאהבה ויראה במדריגתם הן בבחינת 'ראש' ונעלות לפי ערך גשמיות המצוות, ומצד שני הרי הן נמוכות שכן הן במתגלות בצורה פנימית בנפש האדם, שמזה מוכח אשר מדריגתן היא נמוכה לפי ערך שלכך ביכולתן להתלבש ולבוא בכחות וכלים המוגבלים של האדם, והרי מצד שני אהבה ויראה הן בבחינת 'סוף' לגבי ההמשכה הנפעלת ע"י קיום המצוות, כנ"ל.

[ועל פי זה מובן מדוע היה למשה רבינו רצון ותשוקה כל כך חזק ליכנס לארץ כדי שיוכל לקיים מצוות מעשיות דוקא, כי על אף שבמעלה ומדריגה הן בבחינה נמוכה ביותר להיותן מלוכשות בגשמיות עולם הזה, מכל מקום, בשרשן הן נמשכות מבחינת אור המקיף דסובב כל עלמין, מצד הענין ש'סוף' מעשה במחשבה תחלה' כנ"ל. ולכך, אף שמשנה היה בדרגא גבוהה מאד עם כל זה עדיין רצה ליכנס לארץ לקיים מצוות מעשיות (עד שהתפלל והתחנן לה' על

(56) שמואל ב ז, יט.

(57) [מענין "וזאת יבא אהרן אל הקדש", עיין בזהר ריש פרשת אחרי דף נ"ו ע"ב. ועיין בזהר פרשת בא ד, ל"ו ע"ב. וריש פרשת חוקת].

באה ויורדת למטה להיות האור הפנימי של חוטי הציצית. היינו, ששורש האור פנימי הוא מהאור מקיף.

וע"פ זה יבואר המשך הדברים:]

וכשם שאי אפשר להיות ציצית בלי כנה, כך אי אפשר להיות אהבה ויראה [שהם חוטי הציצית: חוטי לבן – בחינת אהבה; חוטי תכלת – בחינת יראה] **בלי הקדמת עשיית כל המצוות, שהם בחינת 'מקיפין' ו'לבושין'** [כדוגמת הבגד הגשמי דציצית המקיף גוף האדם], **כנ"ל** [שהמצוות שרשן מהאור מקיף שלכן יוצרות 'לבושים' רוחניים לנפש האדם].

כשם שבגשמיות אי אפשר להיות חוטי הציצית בלי בגד תלות אותם עליו, כך הוא ברוחניות – שכאמור בגד הציצית מורה על המצוות (היות ששרשן הוא מהאור מקיף), וחוטי הציצית מורים על אהבה ויראה (היות שמאירות בפנימיות לב האדם בבחינת גבול ומדה) – שאי אפשר להיות התעוררות אהבת ויראת ה' בלב האדם ללא הקדמת קיום המצוות, שכן, כמבואר לעיל, האור המקיף הוא השורש והמקור להאור פנימי, ולולי המשכת האור המקיף שבאה ע"י המצוות, אי אפשר להיות המשכת האור פנימי שהוא שורש האהבה והיראה.

כמו שכתוב⁵⁸ **"שש שנים תזרע שדך", שהם שתא סדרי משנה, "ושש שנים תזמור כרמך", שהם ששה סדרים תלמוד, "ואספת את תבואתה", דהיינו, שתאסוף ותלקוט אותם בנפשך, כמאמר רז"ל**⁵⁹: **"ותלמודו בידו", ואז, על ידי זה תוכל גם כן שתהיה 'כבוד ה' יאספך וגו'."**⁶⁰

וע"פ זה שהמצוות הן בחינת 'מקיפין' ו'לבושין' יובן הפירוש הפנימי של הכתוב (לגבי מצות שמיטה) 'שש שנים תזרע שדך, ושש שנים תזמור כרמך, ואספת את תבואתה', שמבואר בספרי קבלה אשר **שש** שנים תזרע שדך קאי על ששה סדרי משנה, ו**שש** שנים תזמור כרמך קאי על ששה סדרים שבתלמוד, ובכללות הכוונה לכל (המצוות המעשיות

ו) פרטי הלכות שבש"ס, שכאמור הם גשמיים בערך יראת ה' ואהבתו, ולזאת ממשיכים מהאור מקיף. ואחר כך נאמר 'ואספת את תבואתה', כלומר, שעל האדם 'לאסוף' ולקלוט את דברי התורה בנפשו פנימה, שייבלעו באברי נפשו, היינו שצריך האדם להתאחד עם התורה שלומד ולא רק ש"התורה שלומד הוא דבר בפני עצמו, ונפשו הוא דבר בפני עצמו, ואינן מתייחדים יחד" (לקו"ת בהר"מ, ד צו"ן בהגה"ה כאן), וזהו 'ואספת את תבואתה', שכל התבואה, דקאי על התורה, צריך לאסוף בתוך נפשו שתתאחד עמו.

וזהו תוכנו הפנימי של דברי רז"ל 'אשר מי שבא לכאן ותלמודו בידו', שאינו מספיק רק ללמוד תורה ולא להתאחד עמה, אלא צריך להיות ענין 'ותלמודו בידו', שהתורה שלומד יהיה 'בידו', היינו שהאדם יתאחד ויתעצם עם דברי התורה שלומד. ומבואר במק"א שזה נעשה ע"י שלומד תורה מתוך אהבת ה', שבזה הרי הוא 'אופה' את דברי התורה (שנמשלו ללחם) ועושה אותם ראויים ליבלע באברי נפשו, כמו שלחם גשמי לא ייבלע בגוף האדם מבלי שיאפה אותו מתחילה.

ועל ידי זה שלומד תורה ומקיים מצוות ובצורה כזו שיתאחד עם התורה שלומד ועם המצוות שמקיים, היינו ענין 'ואספת את תבואתה' – לאסוף ולקלוט את דברי התורה בפנימיות נפשו, אז דוקא יכול להיות ענין 'וכבוד ה' יאספך', כמבואר לעיל ש"הוא ענין אסיפה וכניסה לתוכו, להקיפו מכל צדדיו ולהיות לו למחסה ולמסתור כבגד ששומרו מן הצינה" (ל' המאמר לעיל), היינו המשכת המקיף העליון ע"י קיום המצוות לנפש האדם, עד שאור זה נעשה לנפשו כעין לבוש המקיפו בגלל גודל מעלתו, ועי"ז האדם יתאסף מלמטה למעלה ויתכלל באור אין סוף ב"ה עצמו הסובב כל עלמין, 'לאשתאבא בגופא דמלכא' (ראה לקו"ת פ' בהר"ש שם בארוכה).

(58) ויקרא כה, ג.

(59) פסחים נ, א. וש"נ.

(60) [ועיין מ"ש מענין זה בפרשת בהר"ע פ' כי תבאו אל הארץ כו'] (לקו"ת בהר"מ, ד).

פרק ו

הביאור הפנימי מדוע מלמדין את התינוק בבטן אמו כל התורה ואח"כ משכחין אותה ממנו

ג. ובוזה יובן מאמר רז"ל⁶¹ שהתינוק בכבן אמו מלמדין אותו כל התורה כולה, ואחר כך משכחין ממנו, כיון שהגיע זמנו להוֹלֵךְ, בא מלאך וסמרו על פיו.⁶²

על פי זה שכשם שאי אפשר להיות חוטי הציצית בלי בגד, כך אי אפשר להיות אהבה ויראה בלי הקדמת עשיית כל המצוות, יבואר הפירוש הפנימי במאמר רז"ל אודות העובר במעי אמו, שמלמדין אותו את כל התורה כולה, וכיון שבא העובר לאויר העולם בשעת לידתו, בא מלאך וסמרו על פניו, ומשכחו כל התורה כולה.

ולחבין למה מלמדין אותו, ואחר כך משכחין ממנו?

ולכאורה הדברים תמוהים ביותר, שכן לימוד כל התורה ע"י העובר נראה חסר תועלת אם הוא עומד לשכוח בתוך זמן קצר את כל אשר למד! ויש להבין מדוע מלמדין אותו את כל התורה, רק כדי שאחר כך משכחין אותה ממנו?

[ונקודת הביאור בזה היא, כמבואר לעיל, שאי אפשר להיות אהבה ויראה ה' ללא הקדמת קיום המצוות, כי כאמור, המצוות שרשן מהאור מקיף, דוגמת בגד הציצית, והאהבה והיראה שרשן מהאור פנימי, דוגמת חוטי הציצית, וללא הבגד אי אפשר להיות תליית החוטים, כך ללא האור מקיף הבא ע"י המצוות, אי אפשר להיות המשכת האור פנימי, כי שורש האור פנימי דאהבה ויראה הוא מהאור מקיף דתורה ומצוות, כנ"ל:]

אלא לפי שצריך להאיר בו אור ה' כדי שיהיה יראתו על פניו ואהבת ה' ופחדו בלבו, לפיכך מלמדין אותו כל התורה כולה, שהיא בחינת ה' מקיפים' [כדוגמת הלבוש ובגד של הציצית], וממנו יאיר לו אור ה' וכח אהבה ויראה.

וזהו שמלמדין אותו כל התורה כולה קודם שנולד, שזהו כדי שיוכל להיות בו יראת ה' ואהבתו בלבו, כי אור התורה והמצוות הוא האור המקיף, שכדי שיהיה לו האור הפנימי דאהבה ויראה יש צורך להקדים לכך האור המקיף, שורש האור פנימי, וכדי שביציאתו לאויר העולם יוכל להיות בו הכח והיכולת להתעורר באהבת ויראת ה', היה זקוק ללימוד כל התורה והארת אור התורה והמצוות בנפשו מתחילה, שהארה זו מהאור מקיף דתורה ומצוות נותנת לאדם את האפשריות שיאיר בו האור פנימי דאהבה ויראה. ולולי הארה זו לא היה להאדם כח ויכולת אפילו להתעורר באהבה ויראה, כי הן באות מהאור מקיף, ולכך יש להקדים האור מקיף (תורה ומצוות) קודם האור פנימי (אהבה ויראה).

ואחר כך משכחין ממנו, בכדי שתהיה זאת עבודת האדם לבחור בטוב, וכמאמר "פתחי לי וגו'".

אך, הטעם שמשכחין ממנו כל התורה שלמד הוא, כי הקב"ה רוצה שהכל יהיה באמצעות עבודת האדם מלמטה, ולא שהכל יבוא לו בדרך מתנה מלמעלה⁶³, שאין זו תכלית הבריאה, אלא שהאדם בעבודתו את ה' ויגיעו יתעלה ויגיע לדביקות בה' בכח עצמו⁶⁴, ולכך, כדי שהתעוררות האהבה והיראה מה' תהיה ע"י עבודת האדם דוקא, משכחין ממנו כל התורה כדי שיטצרך עוד לייגע את עצמו וללמוד התורה ובכך לעורר את האהבה והיראה בלבו.

וזהו כמבואר לעיל אודות בקשת הקב"ה מכל ישראל 'פתחי לי', שהכוונה היא שבני ישראל ע"י עבודתם הם 'יפתחו' 'חלונות' ו'חרכים' בשביל התגלות האלקות בנפשם והתעוררות אהבת ויראת ה' בלבם ושהוא בעצמו יגרום להתעוררות זאת, שלולי זאת שהקב"ה משכח את התורה ממנו, לא היה זאת ע"י עבודתו, אלא היה כעין מתנה הבאה מלמעלה.

(63) שכן "לכאורה, לשם מה צריך להיות הסדר שמוכרחת להיות עבודתם של ישראל, הרי הקב"ה יכול ליתן כל ההשפעות מלמעלה, בדרך אתערותא דלעילא. ובפרט לפי הידוע שכוונת הבריאה היתה "כדי להיטיב לברואיו", כי הקב"ה הוא תכלית הטוב ו"טבע הטוב להיטיב" – ומצד "להיטיב" היו כל הברואים (ועצמו) בני ישראל שהם עיקר ותכלית הבריאה, בשביל ישראל והתורה שנקראו ראשית) צריכים לקבל כל ההשפעות גם ללא עבודה?" (תורת מנחם כרך א ה'ש"ת ע' 73).

(64) כי "מתי מהו ההשפעה אמיתית הטוב – כשניתנת להמקבל בשכר ("פאָרדינטערהייט"), ולא בחנם. כשניתנת לאדם מתנת חנם ללא יגיעתו, נקראת "נהמא דכיסופא". וכיון ש"טבע הטוב להיטיב", חפץ הקב"ה לתת לבני ישראל את הטוב האמיתי, ולכן קבע שיקבלו את ההשפעות רק ע"י עבודה" (תורת מנחם שם).

(61) נדה ל, ב.

(62) [ועיין מ"ש גם כן מזה בד"ה "שחורה אני ונאווה" (לקו"ת שה"ש ו, ג, ח, ד)].

וכתוצאה מרושם זה של אור התורה קודם הלידה יש בכוח הנשמה גם אחרי התלבשותה במאסר והגבלת הגוף להשיג ולקלוט בה את אור התורה שלומד כעת, שרק משום רושם זה יש לאדם נתינת כח לקבל מאור התורה גם בהיותו מלוכב במאסר הגוף והגשמי, שמעצם טבעו הגוף מעלים ומסתיר על אור התורה ומונע אור זה מליכנס בתוך נפשו, אך בגלל ההארה הנ"ל, יש לו את הכח לקבל אור זה.

והנה, נתבאר לעיל שללא הקדמת המשכת האור מקיף והלבוש ע"י קיום תורה ומצוות מעשיות אי אפשר להיות אהבה ויראה, וכן מבואר אשר רק באמצעות התפעלות לב האדם באהבת ויראת ה' ניתן לשנות את מהותו לגמרי (משא"כ ע"י התפעלות השכל), ולפי זה מובן שרושם זה שיש בנשמתו מחמת לימודה את התורה קודם התלבשותה בגוף נותן לאדם את הכח שיוכל לקלוט את האור מקיף שנמשך ע"י לימוד התורה וקיום המצוות, ובמילא, על ידי זה גם להתעורר בלבו בהתפעלות אהבה ויראה מה', ודוקא ע"י זה להפוך את עצמו 'מחושך לאור', היינו להתהפך ממהות של קליפה למהות של קדושה, מהשיקוע בתאוות עולם הזה להתמסרות מוחלטת לעבודת ה'.

ולפי זה מובן שישנה תועלת גדולה להנשמה גם אחרי שמשכחין ממנה את אור התורה, כי דוקא משום זה שלמדה תורה קודם הגבלת הגוף קיבלה השפעה גדולה מאד מאור התורה, ובמילא גם אחרי התלבשות הנשמה בגוף הגשמי יש בכוח האדם לקבל את אור התורה, להתעורר בלבו באהבה ויראה, ולהפוך את עצמו לגמרי.

[לפי ביאור זה בענין תורה ומצוות ואיך הם בחינת 'לבושים' לאדם, להיותם מושרשים בהאור המקיף, חוזר להפסוק המובא לעיל משיר השירים – 'פשטתי את כתנתי, איככה אלבשנה' – ומבאר את המשמעות הפנימית שבאמירה זו של כנסת ישראל לה' (ולעיל כבר נתבאר חלק האחר של הפסוק 'רחצתי את רגלי, איככה אטנפס'):]

וזהו "פשטתי את כתנתי, איככה אלבשנה", פירוש, מאחר שנשכח ממני התורה על ידי המלאך שסמרו על פיו, אם כן, קשה עלי הדבר להלביש עלי עוד בחינת התורה והמצוות, שהם בחינת 'לבושין', בנ"ל.

מכיון שכבר 'פשטתי את כתנתי', היינו שכבר נשכח ממני התורה (ע"י המלאך שסמרו על פיו) ובמילא האור המקיף הנמשך ע"י התורה שיצר 'לבושים' לנפשי, הנה כבר 'פשטתי' לבוש זה ואינו עוד על נפשי, אם כן, 'איככה

[אך, אם אכן משכחין את התורה ממנו, הנה חדרא הקושיא לדוכתא – מהי התועלת בלימוד כל התורה לפני כן, הרי אחר כך אור התורה 'נשכח' ממנו ושוב אינו פועל ומשפיע בנפשו! אלא מן ההכרח שאף שהתורה נשכחה ממנו, עדיין נשאר רושם מאור התורה גם אחרי השכחה, ורושם זה פועל ומשפיע השפעה מסוימת בנפש האדם.

וזהו שממשיך:]

אך, הארת התורה שהאירה הארה גדולה ועצומה בנשמתו בטרם שנתלכשה לגמרי בגוף החומר [לפני לידתו], היא הנותנת כח ועוז שמאיר בה אור התורה [גם] אחר שנתלכשה בגוף החומרי, שתוכל להפכו [-את הגוף] מחשוכא לנהורא כו' על ידי הארת אור האהבה ויראה המאירים מהתורה [כמבואר בתחילת המאמר שהדרך היחידה בה יכול האדם לשנות את עצמו היא ע"י אהבה ויראה בלבו, וזה אפשרי רק ע"י הקדמת אור התורה, בחינת המקיף, כנ"ל], כי הרשימו נשאר מהארה הנ"ל [כדי] שיאיר לו אור האהבה ויראה מתוך הרשימו שנשאר אחר השכחה.⁶⁵

אף שאחרי לידתו משכחין ממנו את התורה שלמד, הנה היות שלפני לידתו הנשמה למדה את כל התורה ללא התלבשות והגבלת הגוף הגשמי והחומרי, הנה הארת אור התורה היתה יכולה לפעול על הנשמה השפעה ורושם גדול ביותר, כי האירה בו בטרם התלבשותה במאסר הגוף והנפש הבהמית, ולכך מדת ההשפעה והפעולה שעל ידי אור התורה היתה גדולה בהרבה, כי הגוף לא הגביל והעלים עליה. ולכן, אף שאחר כך משכחין ממנו את התורה, אף על פי כן, עדיין נשאר בהנשמה רושם גדול מאור התורה.

(65) וזהו "משכנני אחריו נרוצה, הביאני המלך חריו", ד'משכנני' לשון לחבא, ו'הביאני' – לשון עבר, והוא ליה למימר: 'תביאני'. אלא הפירוש: כי 'חר' ראשי תיבות חסד דין רחמים. וזהו "ובדעת חרדים ימלאו", כי הדעת הוא המחבר וממשיך התפשטות המוחין בהמדות. והדעת והמדות האלו, מהם נמשך הלכות התורה – כשר [חסד] ופסול [גבורה] כו', כמ"ש בספר של בינונים [תניא] בהקדמה. וגם כי התורה היא 'מפתחות הפנימיות'. וזהו ענין 'חרדיו', היינו 'בתי גוא'. וזהו 'הביאני' לשון עבר, דהיינו, כשהנשמה היתה למעלה טרם יירדתה בגוף, שמלמדין אותה כל התורה כולה, והן הן 'חרדיו', ולכן, על ידי זה גם אחר כך כשנתלכשה בגוף החומרי, עם כל זה, 'משכנני' על ידי שכבר 'הביאני כו', ונשאר רשימו כו'.

ועיין מ"ש עוד מענין 'אחריו נרוצה' בד"ה 'אדם כי יקריב מכם'.

(ששרשן מאור מקיף), וענין הציצית מורה על אהבת ויראת ה', שביחד זהו 'כל המצוות'.

וזהו הטעם הפנימי שבתורה ומצוות נאמר 'וראיתם אותו וזכרת את כל מצות ה'', היינו, שאומרים שהמצוות הן של הקב"ה, בניגוד למה שאומרים על אהבה ויראה שהם 'תורת האדם', וזהו משום שלהיותם מושרשים בהאור המקיף העליון שלמעלה מהתלבשות והתגלות בנפש האדם, לכך נקראים מצותיו של הקב"ה בלבד, "לפי שאין נעשין עצמיות האדם כמו אהבה ויראה", כי האור הוא למעלה מהכלים של האדם לקבלו.

וטעם נוסף מדוע נקראים 'מצות ה'' דוקא, הוא (ובאמת טעם זה קשור להטעם האמור) משום שהם גם המצוות של הקב"ה ממש, היינו המצוות שגם הקב"ה מקיים אותן, וכמאמר רז"ל על הכתוב 'מגיד דבריו ליעקב, חוקיו ומשפטיו לישראל' – ודייקו בכך שנאמר 'חוקיו' ו'משפטיו', שמה שמשמע שהם החוקים והמצוות של הקב"ה שגם הוא מקיים אותם, ואמרו על כך: 'מה שהוא עושה, כך אומר לישראל לעשות', הקב"ה מצלי (מתפלל), הקב"ה מניח תפילין (וכמאמר רז"ל בזה: תפילין של הקב"ה מה כתיב בהו וכו'), הקב"ה מתעטף בטלית וכו'. ומבואר בחסידות שענין קיום המצוות של הקב"ה, כביכול, קאי על ההמשכה האלקית הנפעלת ע"י קיום המצוות של האדם למטה, שבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, ע"י קיום המצוות למטה, כך הקב"ה מקיים אותן למעלה ונמשכת ומאירה על ידן הארה והתגלות אלקית גבוהה מאד.

וזהו גם ביאור דיוק לשון נוסח ברכת המצוות: 'אשר קדשנו במצותיו וצינונו', שקורא את המצוות 'מצותיו' דוקא, היינו המצוות של הקב"ה עצמו כביכול, וכנ"ל, שלא זו בלבד שנקראים כך משום שהם למעלה מלבוא בגילוי בנפש האדם בצורה פנימית (אלא רק באופן מקיף כדוגמת הלבוש), אלא גם מצד זה שהקב"ה מקיים את המצוות שעל שם זה נקראות 'מצותיו' ממש.

מה שאין כן יראה לא שייך גבי הקדוש ברוך הוא, לכך כתיב "וזאת תורת האדם וגו'".⁶⁷

(67) (עיין מ"ש סוף ד"ה 'צאינה וראינה', בפירוש: 'ומדבר מתנה', בחינת 'מדבר' הוא כמו שכתוב "ולא ישב אדם שם", שהוא למעלה מבחינת 'אדם', משם שרש התורה [מבחינת 'מדבר' – 'מתנה', נמשכה התורה שהיא מתנה של הקב"ה אלינו], ומשם נמשכה ונתלכשה בבחינת 'אדם'. וזהו ענין "וזאת תורת האדם כו'").

אלבשנה', כלומר, קשה עלי הדבר להלביש עלי עוד בחינת אור מקיף זה הנמשך ע"י קיום התורה והמצוות, כי אז הרי הנשמה כבר ירדה ממעלתה הגדולה והתלכשה בגוף גשמי המעלים ומסתיר על אלקות, ולכך זוהי עבודה קשה מאד ללמוד תורה ולקיים מצוות ובכך להלביש את נשמתו שוב בהארה אור המקיף משורש התורה והמצוות וליצור לבושים לנפשו. ואף שקיים בנפשו 'רושם' מהתורה שלמד קודם לכן, עם כל זה מובן שזהו רק 'רושם' מהאור ולא האור עצמו, ולכך, אף שבדאי ביכולתו להשלים עבודה זאת, זהו קשה מאד, שזהו רק 'נתינת כח' בלבד.

ועל זה אומרים 'איככה אלבשנה' – איך אלביש את עצמי ב'לבושים' דתורה ומצוות עוד, כשעכשיו עבודה זו היא קשה מאד.

[וכעת, ע"פ כל הנ"ל, חוזר ומיישב אחת השאלות מתחילת המאמר – "איך יהיה מצות ציצית מורה על זכירת כל המצוות" (א' המאמר לעיל), כמשמעות הכתוב 'וראיתם אותו [הציצית] וזכרתם את כל מצות ה'':

וזהו "וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות הוי'", פירוש, מה שתראו בחינת ציצית, שהוא בחינת הארת אהבה ויראה, שהם בחינות תכלת (יראה) ולבן (אהבה) שבציצית, והן הם 'תורת האדם' היוצאין בנימין ושעדרות מבחינת 'מקיף' ו'לבוש', שהוא בחינת מצות מעשיות, שהם הנקראים 'מצות ה'', לפי שאין נעשין עצמיות האדם כמו אהבה ויראה; וגם הם 'מצות ה'' ממש, ש'הקדוש ברוך הוא מניח תפילין' ו'מצלי'.⁶⁶ וזהו ענין 'אשר קדשנו במצותיו', כי הם מצות שלו ממש.

וזהו שהציצית מורה על זכירת כל המצוות, שהרי מבואר לעיל שחוטי הציצית מורים על אהבת ויראת ה' (שהן דוגמת חוטים דקים שנכנסים בלב האדם בצורה פנימית, שלכן נקראים 'תורת האדם' ולא 'תורת ה'', כי הם באים באדם בהתגלות ובהתלבשות פנימית), ואילו בגד הטלית מורה על תורה ומצוות כולן שהן נמשכים מהאור מקיף העליון, כדוגמת הבגד והלבוש שמקיף על האדם הלבוש. והנה, ע"י שהאדם רואה את הציצית ובגד הטלית יזכור את כל המצוות, שהרי ענין הבגד מורה, כאמור, על כל המצוות

שיראה היא השורש לקיום כל מצוות לא תעשה, כי מאחר שהוא ירא מה' יהיה זהיר מאד שלא לעבור על רצונו בעשיית עבירות. ולכך, ע"י ראיית התכלת המורה על יראת ה' יזכור על כל המצוות לא תעשה ויהיה זהיר לשמור אותן.

[בזכירה זו הא' נאמר בכתוב 'וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם', כעת יבאר המשך זכירה זו, מהי התוכן הפנימי של 'לא תתורו וגו'', ואיך הוא קשור לזכירה זו הא' השייכת למצות לא תעשה:]

"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים"⁶⁹, פירוש, תמיד תהיו אתם אצלכם בבחינת 'זונים', ולא תאמרו: 'רחצתי את רגלי כבר כו', וכמאמר רז"ל⁷⁰: 'ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע כו'.

ענין זכירה זו הא', כאמור, שייך להתכלת היינו מדת הגבורה והיראה, שמירת מצות לא תעשה, וכך גם תוכנו הפנימי של מה שכתוב בהמשך זכירה זו - 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים', הוא דבר שקשור ליראה זו. שכן, הפירוש הפנימי בזה הוא, ש'אשר אתם זונים', היינו שתמיד תהיו אתם אצלכם בבחינת 'זונים', שיהא נחשב בעיני עצמו כמו 'זונה', וכפי שנתבאר לעיל שכדי שאור האהבה יאיר בלבו יש צורך לעשות 'חרכים' ו'חלונות' בעצמו, וזה נעשה ע"י שיהיה מ'מארי דחושבנא' בזכרו תמיד את העבירות שעשה במחשבה דיבור ומעשה, וכענין 'וחטאתי נגדי תמיד', אף שכבר התחרט על עוונותיו, תמיד עליו לזכור מה שעשה כדי להיות 'לב נשבר ונדכה', ולא תאמר 'רחצתי את רגלי', כבר עשיתי תשובה 'איככה אטנפם' עוד, כי אין זו הדרך לבוא להתגלות האלקות והאהבה בלבו, כנ"ל.

וזהו גם המשמעות הפנימית של המאמר רז"ל 'אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך כרשע', ש'תמיד תהיו אתם אצלכם בבחינת 'זונים' ורשעים, ולא יסמוך על כך שכבר עשה תשובה והתחרט על עוונותיו, כי תמיד צריך להיות בבחינת שפלות רוח בעצמו ומתוך לב נשבר ורוח נשברה, ואם יחזיק את עצמו כצדיק, לעולם לא

בניגוד לכך שהמצוות נקראות 'מצות ה'' מכיון שגם הקב"ה מקיים אותן, כביכול, הנה על אהבת ויראת ה' נאמר 'וזאת תורת האדם' (ולא 'תורת ה'', כנ"ל), כי אליבא דאמת לא שייך גבי הקב"ה ענין היראה, שהרי אין מי שהקב"ה ירא ממנו, ולכך לא יתכן לומר שכשם שאנחנו יראים ממנו מלמטה, כך גם הוא ירא ממישהו למעלה, שהרי הוא יתברך גדול, נעלה, מרומם ונשגב מהכל, ולכן לא יתכן שהקב"ה ירא ממישהו אחר.

פרק ז

תוכנן הפנימי של ב' ה'זכירות' הכתובות לגבי מצות ציצית

[נמעתה יתרץ את הקושיא האחרת מתחילת המאמר - יש להבין מדוע נאמר כאן ב' זכירות 'וזכרתם את כל מצות ה'', וכן 'למען תזכרו את כל מצותי', שלכאורה על פי פשוטו נראה שתוכן שתייהן שווה, שע"י ראיית הציצית יזכור את כל המצוות:]

וענין הזכירות - הם ב' בחינות כנגד 'תכלת' וכנגד 'לבן'.

מפורש בכתובים שב' זכירות אלו באות מחמת זה שהאדם רואה את הציצית שלו, והרי בהציצית ישנם שני דברים - חוטי לבן וחוטי תכלת, ולכך ב' הזכירות הן כנגד ב' דברים אלו, שע"י שרואה את חוטי הלבן של הציצית יזכור ענין אחד, וע"י שיראה את חוט הלבן של הציצית, יזכור ענין אחר. והענין הנזכר ע"י ראייה הוא מה שנאמר 'וזכרתם את כל מצות ה'', היינו שהזכירה היא בענין המצוות, היינו שע"י ראיית ב' סוגי חוטים אלו של הציצית, יזכור ב' ענינים שונים הנוגעים להמצוות, וכפי שממשיך.

כנגד תכלת יזכור על מצות לא תעשה.⁶⁸

ע"י ראיית חוטי התכלת יזכור על כל מצוות לא תעשה, שהרי מבואר לעיל שתכלת מורה על פחד ה' בלבו (כדלעיל שתכלת נמשך מחכמה שממנה נמשכת היראה עילאה), וידוע

ולפי מה שכתוב כאן משמע דפירוש 'וזאת תורת האדם', היינו, מה שנמשך ונתלבש בחכמה בינה דעת דמלכות דאצילות כו'. ועיין בזהר ח"א עמוד קכ"ו, מענין: 'וזאת תורת האדם'.

(68) (שהיראה היא מקור לשמירת מצות לא תעשה כו' (ראה תניא פרק ד). ועיין מ"ש מזה ע"פ 'שימני כחותם').

(69) במדבר טו, לט.

(70) נדה ל, ב. וראה תניא פרק א' פרק יג.

ענין זכירה זו הב', כאמור, שייך לחוטי לבן היינו מדת החסד והאהבה, קיום מצות עשה, וכך גם תוכנו הפנימי של מה שכתוב בהמשך זכירה זו - 'ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים', הוא דבר שקשור לאהבה זו וקיום מצוות עשה.

שכן, הפירוש הפנימי בזה הוא, שלאחרי שמזכיר ב' זכירות אלו שהן קשורות ליראת ה' (תכלת) ואהבת ה' (לבן) ממשיך ומדבר עוד אודות קיום מצות עשה - 'ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים', היינו שע"י קיום המצוות (מצות עשה שזהו תוכן ענין זכירה זו הב') גם בחינות האהבה (חוטי לבן) והיראה (חוטי תכלת) שבכם יתעלו בעילוי גדול עד שתהיינה גם כן נכללות באור המקיף, שורש המצות, כנ"ל, בחינת 'קודש העליון', שעל זה רומז 'והייתם קדושים' - כי 'קדוש' הוא מלשון הבדלה, וקאי על אור המקיף שמובדל ומרומם לגמרי מגדר ההתלבשות, כנ"ל, ועל ידי שיקיים את המצוות מתוך אהבה ויראה יפעל שגם רגשות אלו שבדרך כלל שייכות לאור הפנימי המוגבל (זאת תורת האדם) יהיו נכללות ב'קודש העליון', 'והייתם [האהבה והיראה] קדושים', שיתכללו בהאור המקיף שהוא שורש המצוות אותן הוא מקיים מתוך אהבת ויראת ה'.

ירגיש כך ולא יוכל לעשות 'חרכים' בעצמו להתגלות האלקות.

ובנגד לבן - יזכור על מצות עשה.

וע"י ראיית חוטי הלבן יזכור על כל מצוות עשה, שהרי מבואר לעיל שגוון לבן מורה על רשפי אש האהבה לה' בלבן (כדלעיל שלבן נמשך מבינה שממנה נמשכת ומתעוררת רשפי אש האהבה), וידוע שאהבה היא השורש לקיום כל מצוות עשה, כי מאחר שהוא אוהב את ה' ורוצה לדבקה בו, הרי אי אפשר לדבקה בו כי אם ע"י קיום מצותיו ('מצוה' מלשון צוותא וחבור, מאחר שעל ידן מתדבק ומתחבר האדם עם ה'). ולכך, ע"י ראיית חוט הלבן המורה על אהבת ה' יזכור על כל המצוות עשה ויהיה זהיר לשמור ולקיים אותן.

[בזכירה זו הב' נאמר בכתוב למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלקיכם', כעת יבאר המשך זכירה זו, מהי התוכן הפנימי של 'ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים', ואיך הוא קשור לזכירה זו הב' השייכת למצות לא תעשה:]

"ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים", פירוש, שגם בחינות האהבה והיראה שבכם יתעלו בעילוי עד שתהיינה גם כן נכללות באור המקיף [שורש המצוות], בחינת 'קדש העליון' [והייתם קדושים] - נכללות ב'קודש העליון'.⁷¹

71) קיצור הענין: כי כוונת הכתוב להזהיר את האדם ולהיות לזכרון תמיד לענין גודל מעלת קדושת מצות מעשיות שמהם נעשה לבוש מקיף לנשמתו ושרשו ומקורו מאור מקיף ולבוש עליון שעליו נאמר עומה אור בשלמה ולבושה כתלג חיור. כמאמר רז"ל שהקב"ה מתעטף בטלית לבנה כו' שהוא מקור ושרש כל המצוות שמהם נעשה לבוש לנשמת אדם הנקרא חלוקא דרבנן.

והנה גדולת ומעלת לבוש זה וקדושתו יזכור האדם כראיית הציצית שהם רק ד' נימין נמשכין מהארת לבוש זה ומן ד' נימין אלו שהם ב' חומי תכלת וב' חומי לבן נמשכה הארת דחילו ורחימו לחב"ד של כנסת ישראל שהם כל הנשמות שבישראל והוא נקרא תורת האדם וגו'.

וא"כ, אם מהארת ד' נימין לבד נמשכה הארה גדולה כזו דחילו ורחימו של כל נשמות ישראל שמעולם, א"כ, מה עצמה וגדלה מאד מאד מעלת קדושת הלבוש כולה בכבודה ובעצמה הנעשה מקיום המצוות מעשיות. וכן תלמוד תורה בפיו דעקימת שפתים הוה מעשה. וגם הענין בהלכות כולם הן בדברים גשמיים שלבן הן הם גופי תורה גופי דייקא. כמ"ש האר"ז"ל שקדושת הטלית גדלה מעלתה כמאד מאד על קדושת הציצית שהם רק נימין הנמשכין מהטלית, רק שמפני גודל מעלת קדושתה אינה יכולה להתלבש בטלית הנשמי ממש כמו בציצית, ולכן אין בטלית הנשמי שום

קדושה כלל ומותר להשתמש בה דברי חול משא"כ בציצית כשרים.

~ המאמר בלשוננו כפי שמופיע בתורה אור ~

עם הוספת קצת סימני פיסוק, ופיתוח ראשי-תיבות, וחילוק לקטעים

לאסתר את שרכיט הזהב]. והארה זו שמתלהט ומתלהב בלב האדם הוא ענין בחי' תכלת ולבן שבציצית כי בחינת לבן מורה על האהבה כרשפי אש כשלהבת מתלהב בלב האדם. והתכלת מורה על הפחד שבלבו [והיינו כמ"ש בפע"ח שער הציצית פ"ד דלבן נמשך ממוח בינה ותכלת מאבא, ונודע דבינה היא מקור האהבה כרשפי אש וחכמה הוא בחי' יראה עילאה ואבא יסד ברתא היא בחינת יראה תתאה וכמ"ש במ"א ע"פ בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ועמ"ש מזה בביאור ע"פ שימני כחותם]. וזהו שכתוב אין פחד אלקים לנגד עיניו כי כל זמן שהוא עדיין בחי' לנגד עיניו שהוא בחי' ראיית השכל בלבד אין לו פחד אלהים כי פחד הוא בלב דוקא שתפול עליו אימה ופחד בהתגלות הלב כי הפחד מושרש ג"כ ביסוד האש שבלב כמו גזון התכלת שבאש ואור הנר התחתון שבפתילה ממש כנודע. והנה ציצית לשון נקבה כי כנסת ישראל מקבלת הארה זו מלמעלה מבחי' סובב כל עלמין כמ"ש מציין מן החרכים מציין לשון מפעיל ולשון זכר המשפיע שהקב"ה מפעיל ומשפיע הארה זו בכנס"י להיות להם בחינת הארה זו בהתגלות הלב בחי' הלב רואה ומרגיש ומתפעל בתגבורת יסוד האש אלהי שבנפש האלקית והיינו ע"י חרכים וחלונות שהוא ענין לב נשבר רוח נשברה וכמאמר פתחי לי וגו' וכמ"ש במ"א [ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ זהב מהור בו' מלשון מציין מן החרכים והוא אור האהבה רבה הבאה מלמעלה שהיא בחי' אהרן וכן אהרן בו' ע"ש, ועמ"ש בביאור ע"פ ויקח קרח בענין וכן אהרן שהוא ענין א' עם חומי הציצית, ועיין בפע"ח שער הציצית פ"ג, ועמ"ש מענין אה"ר דאהרן ע"פ בהעלותך את הנרות וע"פ ועשית בגדי קדש לאהרן בו' ע"ש. ולפמש"כ דבחי' אה"ר דאהרן זהו ענין חומי הציצית א"כ יובן דבחינת בגדי קדש דאהרן שהם הלבושים הנעשים ממעשה המצות כמש"ש זהו עצמו ענין הרמוז בהמלית וכדלקמן]:

והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם וגו' למען תזכרו וגו'. להבין ענין ב' זכירות הללו למה. גם להבין איך יהיה מצות ציצית מורה על זכירת כל המצות. הנה ציצית מלשון הסתכלות כמו מציין מן החרכים שהוא ענין זיו והארה דהיינו שיאיר ויתגלה בחינת גילוי אלהותו ית' שממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכולא קמיה כלא חשיב בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים וגו'. הודו הוא זיו והארה ממנו בו' כמ"ש במ"א. והנה ענין בחינת גילוי זה פי' גילוי מציאותו ולא מהותו ח"ו צריך שיתגלה בלב האדם דוקא כמאמר רז"ל הלב רואה בו' בקהלת רבה דפ"ז ע"א ר"פ דברתי אני עם לבי, ולא די לו בהסתכלות העינים שהם חב"ד שלו בלבד שלבן נקראים חכמים עיני העדה אלא שצריך שתתפשט עד כי להיות נגעה עד בחי' נקודת לבו ממש שיחיה בבחי' הלב רואה ומרגיש ומתפעל בהרגשתו דהיינו התפעלות הפחד בלבד או התפעלות כרשפי אש מיסוד האש שבלבו כי להיות חמוץ עיקרו מיסוד המים והלחות שהוא קר במבע ואינו פועל בנפשו שום השתנות ויש בו כבידות בידוע שהמים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך, כך ראיית עיני השכל שבנפשו האלהית אינו פועל בנפשו החיונית שום התפעלות שיתפעל להשתנות טבעו ומהותו כאשר הוא שם ולשנות את טעמו אל ההיפך לגמרי רק הוא כדקאי קאי בבחי' כבדות ועצלות במקום נמוך שהיה בו כ"א ע"י שיתלהב ויתלהט בנפשו עד כי נגע עד נקודת לבו ששם הוא יסוד האש העולה למעלה כרשפי אש ושלחבת י"ה כשלהבת העולה מאליה ליפרד מן הפתילה בלי השקט ומנוחה, וכל השתנות הוא ע"י האש דוקא כמו מצרף לכסף וכור לזהב עד כי הגו סיגים מכסף בו' [ועמ"ש מענין זה בד"ה ונקדשתי בתוך בני. ובד"ה במדבר סיני באהל מועד כי תבאו אל הארץ גבי ונפש כי תקרב ובד"ה ויושט המלך

האדם ענין המעשה שבעולם מהו בחינת ראש ומהו בחינת סוף. כמ"ש מזה ע"פ והיה מספר בני ישראל שהרי במדרגת ומעלת הבריאה שהיא דומם צומח חי מדבר הרי האדם שהוא המדבר הוא במעלה ומדרגה גבוה ועולה על כולנה. והרי אנו רואים בחוש שהאדם צריך להחיות את גופו ממיני מאכל הבעל חי ואפי' מבחי' צומח ודומם כמו מלח כי המאכל אין צריך להאדם והאדם צריך לו וגם אר רבה שהדומם שהוא עפר הנה ארץ ממנה יצא לחם וכל מיני צמחים להחיות את האדם כי סוף מעשה במחשבה תחלה. וזהו נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו מפני שכשם שהוא ית' א"ס כך לפעולותיו אין להם בחי' סוף כי בכל בחינה ובחינה שיתכן לומר בחי' סוף יתכן לומר ג"כ בחי' ראש לפי שבאמת אין להם בחינת ראש ולא בחינת סוף ויש להם כל בחי' ראש ובחינת סוף. (ועמ"ש מזה בד"ה אתם נצבים). וכך הוא הענין בבחינת לבושין שהם מצות מעשיות הנ"ל וכללותן הוא מעשה הצדקה לפי שהוא נותן מיגיעו ועמלו אשר עמל בכל כחות גופו שלכן נק' מצוה סתם וכמ"ש במ"א. הנה כתיב וחלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך כבוד הוא בחינת לבוש כמאמר רבי יוחנן קרא למאני מכבדותא [ועמ"ש סד"ה זאת חנוכת המזבח מענין כבוד שהוא בחי' מקיף כו' ע"ש]. יאספך הוא ענין אסיפה וכניסה לתוכו להקיפו מכל צדדיו ולחיות לו למחסה ולמסתור כנגד ששומרו מן הצינה וכדכתיב ה' שומרך ה' צלך שהמצות מעשיות לחיותם בחי' דומם בחי' עשיה גשמיות. וכן כל פרטי הלכות שבש"ס לחיותם גשמיים בערך יראת ה' ואהבתו לזאת הם בחי' מקיפין ואהבה ויראה הם בחינת תורת האדם דהיינו שהם מורים ומתגלים בפנימיותו ומחותו כמ"ש וזאת תורת האדם כו'. ואין זאת אלא יראה כנודע [מענין בזאת יבא אחרן אל הקדש עיין בזה ר"פ אחרי דף נ"ז ע"ב ועיין בזה ר' פ' בא דל"ז ע"ב ור"פ חקת] שהיא בחינת התכלת שבציצית להיות פחד ה' נקבע בלב האדם וכשם שאי אפשר להיות ציצית בלי כבוד כן אי אפשר להיות אהבה ויראה בלי הקדמת עשיית כל המצות שהם בחי' מקיפין ולבושין כנ"ל. כמ"ש שש שנים תזרע שדך שהם שתא סדרי משנה ושש שנים תזמור כרמך שהם ששה סדרים תלמוד ואספת את

ב. וזהו פשטתי את כתנתי איכבה אלכשנה רחצתי את רגלי איכבה אטנפם. שהוא מענה כללות ישראל על מאמר פתחי לי שאמר הקב"ה כי להיות אור ה' מאיר ומתגלה בגילוי הלב של אדם להיות כמאמר פתחי לי, צריך להקדים לזה ב' בחינות אלו בחי' אלכשנה ובחינת אטנפם, ופ' וענין בחי' אטנפם הוא להיות ממארי דחושבנא לחשוב כל מחשבה דיבור ומעשה אשר לא טובים מיום היותו ואפי' חטאת נעורים כי לא די כמה שכבר התחרט על עונותיו לכן כתיב רחצתי את רגלי פ' שכבר עשיתי תשובה איכבה אטנפם איכבה אוכל לבנות את עצמי ולטנפם דהיינו להזכירם עוד עלי לפי שקשה עלי הדבר, ורגלי הוא ענין קיום והעמדה של נפש האלהית רק צריך שיחיה תמיד לנגד עיניו כל הימים ויהיה נבזה בעיניו נמאם. ובחינת אלכשנה יובן בחקדים מאמר רז"ל תקמ"ו תפלות כמנין ואתחנן התחנן משה שיכנס לארץ מפני הרבה מצות מעשיות שנצטוו ישראל ואי אפשר לקיימן כ"א בארץ ישראל, כי המצות מעשיות שנוהגין בחוץ לארץ אינם אלא בערך חלק חמישית מרמ"ח מצות וארבע הידות אינו נוהג כ"א בארץ ישראל דוקא ורובן בזמן שבהמ"ק קיים כמו קרבנות ודומיהן. ולהבין למה רצה משה רבינו ע"ה לקיים מצות מעשיות דוקא. אך הנה כתיב וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה וגו' כי כל המצות נקראים בשם צדקה כי כמו שצדקה היא בחי' לבוש כמאמר לבושו צדקה. וכמאמר רז"ל (פ"ק דב"ב) על פסוק וכבגד עדים כל צדקותינו מה בגד זה כל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. כך כל המצות הם בחינות לבושין וכל נימא ונימא הם פרטי הלכות כהררים התלויין בשערה מצטרפין לחשבון גדול שהוא בחינת מקיף וסובב כל עלמין [ועמ"ש מענין חשבון גדול בביאור ע"פ וספרתם לכם. וע' בע"ח שער א"א ספ"ה דחשבון גדול היינו למעלה בא"א בחינת סוב"ע ולגדולתו אין חקר כו' ועמ"ש במ"א ע"פ ואתה מרכבות קדש וע"פ הזהר פ' חיי שרה דקב"ג א' גבי מאה שנה כו' עד ברזא דמאה ברכאן דכל יומא]. והנה כתיב מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף פ' שכך היתה כוונת הבריאה שלא ידע

וזכרתם את כל מצות הוי' פי' מה שתראו בחינת ציצית שהוא בחינת הארת אהבה ויראה שהם בחי' תכלת ולבן שבציצית והן הם תורת האדם היוצאין בנימין ושערות מבחי' מקיף ולבוש שהוא בחינת מצות מעשיות שהם הנקראים מצות ה' לפי שאין נעשין עצמיות האדם כמו אהבה ויראה וגם הם מצות ה' ממש שהקב"ה מניח תפילין ומצלי. וזהו ענין אשר קדשנו במצותיו כי הם מצות שלו ממש. משא"כ יראה לא שייך גבי הקב"ה לכך כתיב וזאת תורת האדם וגו' (עמ"ש סד"ה צאינה וראינה בפ') וממדר מתנה בחינת מדבר הוא כמ"ש ולא ישב אדם שם שהוא למעלה מבחינת אדם משם שרש התורה ומשם נמשכה ונתלבשה בבחינת אדם. וזהו ענין וזאת תורת האדם בו', ולפמ"ש"כ משמע דפי' וזאת תורת האדם היינו מה שנמשך ונתלבש בחב"ד דמל' דאצילות בו' ועיין בוח"א עמוד קכ"ו מענין וזאת תורת האדם). וענין הזכירות הם ב' בחינות כנגד תכלת וכנגד לבן כנגד תכלת יזכור על מצות לא תעשה (שהיראה היא מקור לשמירת מל"ת בו' ועמ"ש מזה ע"פ שימני בחותם) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים פי' תמיד תהיו אתם אצליכם בבחינת זונים ולא תאמרו רחצתי את רגלי כבר בו' וכמארו"ל ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בענין כרשע בו' וכנגד לבן יזכור על מצות עשה ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים פי' שגם בחי' האהבה והיראה שבכם יתעלו בעילוי עד שתהיינה ג"כ נכללות באור המקיף בחינת קדש העליון:

קיצור הענין: כי כוונת הכתוב להזהיר את האדם ולהיות לזכרון תמיד לעיניו גודל מעלת קדושת מצות מעשיות שמהם נעשה לבוש מקיף לנשמתו ושרשו ומקורו מאור מקיף ולבוש עליון שעליו נאמר עומה אור כשלמה ולבושיה כתלג חיוור. כמאמר רז"ל שהקב"ה מתעמף בטלית לבנה בו' שהוא מקור ושרש כל המצות שמהם נעשה לבוש לנשמת אדם הנקרא חלוקא דרבנן. והנה גדולת ומעלת לבוש זה וקדושתו יזכור האדם בראיית הציצית שהם רק ד' נימין נמשכין מהארת לבוש זה ומן ד' נימין אלו שהם ב' חומי תכלת וב' חומי לבן נמשכה הארת דחילו ורחימו לחב"ד של כנסת ישראל

תבואתה דהיינו שתאסוף ותלקוט אותם בנפשך כמארו"ל ותלמודו בידו ואז עי"ז תוכל ג"כ שתהיה כבוד ה' יאספך וגו' [ועמ"ש מענין זה בפ' בהר ע"פ כי תבאו אל הארץ בו']:

ג ובוז יובן מאמר רז"ל שהתינוק בבטן אמו מלמדין אותו כל התורה כולה ואח"כ משכחין ממנו כיון שהניע זמנו להולד בא מלאך וסמרו על פיו [ועמ"ש ג"כ מזה בד"ה שחורה אני ונאווה]. ולהבין למה מלמדין אותו ואח"כ משכחין ממנו אלא לפי שצריך להאיר בו אור ה' כדי שיהיה יראתו על פניו ואהבת ה' ופחדו בלבו לפיכך מלמדין אותו כל התורה כולה שהיא בחי' המקיפים וממנו יאיר לו אור ה' וכח אהבה ויראה. ואח"כ משכחין ממנו בכדי שתהיה זאת עבודת האדם לבחור בטוב. וכמאמר פתחי לי וגו'. אך הארת התורה שהאירה הארה גדולה ועצומה בנשמתו בטרם שנתלבשה לגמרי בגוף החומר היא הנותנת כח ועוז שמאיר בה אור התורה אחר שנתלבשה בגוף החומרי שתוכל להפכו מחשוכא לנהורא בו' ע"י הארת אור האהבה ויראה המאירים מהתורה כי הרשימו נשאר מהארה הנ"ל שיאיר לו אור האהוי"ר מתוך הרשימו שנשאר אחר השכחה. (וזהו משכחי אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו דמשכחי לשון להבא והביאני לשון עבר והל"ל תביאני. אלא הפי' כי חדר ר"ת חסד דין רחמים וזהו ובדעת חדרים ימלאו כי הדעת הוא המחבר וממשיך התפשטות המוחין בהמדות. והדעת והמדות האלו מהם נמשך הלבנות התורה כשר ופסול בו' כמ"ש בסש"ב בהקדמה. וגם כי התורה היא מפתחות הפנימיות וזהו ענין חדריו היינו בתי גואי וזהו הביאני לשון עבר דהיינו כשהנשמה היתה למעלה מרם ירידתה בגוף שמלמדין אותה כל התורה כולה והן הן חדריו ולבן עי"ז גם אח"כ כשנתלבשה בגוף החומרי. עכ"ז משכחי ע"י שכבר הביאני בו' ונשאר רשימו בו' ועמ"ש עוד מענין אחריו נרוצה בד"ה אדם כי יקריב מכם). וזהו פשטני את כתנתי איכבה אלכשנה פי' מאחר שנשכח ממני התורה ע"י המלאך שסמרו על פיו א"כ קשה עלי הדבר להלביש עלי עוד בחינת התורה והמצות שהם בחינת לבושין כנ"ל. וזהו וראיתם אותו

גופי תורה גופי דייקא. כמ"ש האר"ז"ל שקדושת הטלית גדלה מעלתה במאד מאד על קדושת הציצית שהם רק נימין הנמשכין מהטלית רק שמפני גודל מעלת קדושתה אינה יכולה להתלבש בטלית הגשמי ממש כמו בציצית ולכן אין בטלית הגשמי שום קדושה כלל ומותר להשתמש בה דברי חול משא"כ בציצית כשרים.

שהם כל הנשמות שבישראל והוא נקרא תורת האדם וגו'. וא"כ אם מהארת ד' נימין לבד נמשכה הארה גדולה כזו דחילו ורחימו של כל נשמות ישראל שמעולם. א"כ מה עצמה וגדלה מאד מאד מעלת קדושת הלבוש כולה בכבודה ובעצמה הנעשה מקיום המצות מעשיות. וכן תלמוד תורה בפיו דעקימת שפתים הוה מעשה. וגם הענין בהלכות כולם הן בדברים נשמיים שלכן הן הם

מנדבים חודשיים – 25

לזכות	לזכות	לזכות	לזכות
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו	הרבנית הצדקנית, הרבנית חי' מושקא	הבחור התמים אליה סילפין	הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת
ולזכות	***	שיתברך בכל טוב סלה	עובדי' ע"ה
***	***	***	שטראקס
לזכות	לזכות	לזכות	לזכות
הרה"ת ר' אברהם דוד	הרה"ת ר' נפתלי	הרה"ת ר' אברהם	דינה בת שבע בת
ומרת רחל לאה	מיכאלאווסקי וכל משפחתו	אברמסון וכל משפחתו	מאירה אסתר
טיברג	שיתברכו בכל טוב סלה	שיתברכו בכל טוב סלה	שתתברך בכל טוב סלה
***	***	***	***
לזכות	לזכות	לזכות	לזכות
לוי וזוגתו מרת רבקה	הרה"ת ר' אברהם	הרה"ת ר' חיים משה	הרה"ת ר' יהושע
לאה	אברמסון וכל משפחתו	והרה"ת ר' חיים משה	בירקאוויץ
ובניהם חי' מושקא, מנחם מענדל, ובתיה	שיתברכו בכל טוב סלה	מנחם מענדל ופעסיא	וכל משפחתו שיתברכו
מינא	***	שיתברכו בכל טוב סלה	בכל טוב סלה
געלב	לזכות	***	***
***	לזכות	לזכות	לזכות
הרה"ת ר' שרגא פייועל	הרה"ת ר' יוסף	הרה"ת ר' ישראל מאיר	הרה"ת ר' יהושע
בראוד	רסקין וכל משפחתו	אברמסון וכל משפחתו	בירקאוויץ
***	שיתברכו בכל טוב סלה	שיתברכו בכל טוב סלה	וכל משפחתו שיתברכו
לזכות	***	***	בכל טוב סלה
לזכות	לזכות	לזכות	***
הרה"ת ר' יוסף	הרה"ת ר' ישראל מאיר	הרה"ת ר' חיים משה	הרה"ת ר' יהושע
רסקין וכל משפחתו	אברמסון וכל משפחתו	מנחם מענדל ופעסיא	בירקאוויץ
שיתברכו בכל טוב סלה	שיתברכו בכל טוב סלה	שיתברכו בכל טוב סלה	וכל משפחתו שיתברכו
***	***	***	בכל טוב סלה

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הת' מנחם מענדל בן
שיינא באשא

ליום הולדתו כ"ט תמוז

לברכה והצלחה בכל
המצטרך לו

לאריכות ימים ושנים
טובות

לזכות

אסתר בת

רחל

שתתברך בכל טוב סלה

לזכות

הילד חייל בצבאות ה'

אברהם זאב בן שיינא
באשא

ליום הולדתו כ"ב אלול

לשנת הצלחה רבה
ומופלגה בגו"ר

לזכות

ר' לוי יצחק הלוי

וזוגתו מרת חנה

קוריןסקי

וכל יוצאי חלציהם

ולזכות

'חדר מנחם' מלבורן
אוסטרליה

לעילוי נשמת

יחזקאל בן יוסף חיים

ולעילוי נשמת

רבקה בת יחזקאל

לעילוי נשמת

ר' ראובן בן ר' יוסף
רובינשטיין ע"ה נדבת

חתנו ר' מיכל קארצאג

לזכות

בת מצוה

יהודית

כ"ח תמוז תשע"ג

ולזכות אחיותיה חי'
מושקא, זעלדא, ואחיה
שרגא פיוויש, מנחם
מענדל

נדבת הוריו

מרדכי אברהם ישעיהו
וזוגתו מרת אסתר שפרה

טלזגר

לזכות הרב ומשפיע
שמואל לו, שימשיך
בעבודתו הקודש

מאת תלמידו

שאול גנוגלי

לזכות

World Trade
Copiers

ואברהם הולצברג

לזכות

לרפו"ש לשאול אליהו
שיחי' בן חנה רבקה
שתחי'

לזכות

מרת חנה מינא בת

שושנה אביבה

שתתברך בכל טוב סלה

לעילוי נשמת

הרחמים רבים כתריאל

שלום בן

הרחמים רבים חיים

יצחק ע"ה

נלב"ע ביום הש"ק ח'
תשרי תשס"ז

תנצב"ה

לזכות

הרה"ת ר' יונתן מיכאל
הכהן

בן ריסא, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הרה"ת ר' נחמן דוב
שיחי'

בן מאלע, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר'
שמואל אייזיק הלוי ע"ה

פאפאק

נפטר ליל ש"ק פ'
במדבר, ה' סיון ערב חג
השבועות, התשע"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס על ידי ולזכות
משפחתו שיחי' לאורך
ימים ושנים טובות

לעילוי נשמת

בתייה בת שלמה הלוי
ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה.

לזכות

ולרפואה שלימה וקרובה
עבור

חי' אלה שתחי' בת ריסא

ולזכות

עמנואל בן חי' סאשה

לזכות

רפו"ש ליוסף יצחק בן
אירים

ודורי בן אורה

לזכות אשר בן רינה
לזיווג משורש נשמתו

ולגאולה שלימה של עם
ישראל בקרוב ממש

מנדבים חודשיים - 50

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

משפחת באבי'ג

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

הרה"ת ר' שלום דובער

וזוגתו מרת חי' מושקא

גורביץ

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

לזכות

הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה

וזוגתו מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי' מושקא

בת שיינא מלכה

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם

רווחי

Refuah Sheleima for

Daniel Reuvein ben Dina

Donated

Anonymously

לזכות

משפחת אהרן

מנדבים חודשיים - 150

לזכות

ר' יעקב בן חנה שי'

גרסון

וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

לזכות

הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו

שיחיו

ניומאן

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי

מזוני ובכולם רווחי

לעילוי נשמת

הרה"ת הר' אליהו ציון בן הרה"ת ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות

מרת סופי' בת גרז שתבדל לחיים טובים וארוכים

ולזכות

ר' חיים שמעון בן רחל, ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחיו

נדבת

אוריאל בן סופי'

וזוגתו מרת חנה טויבע בת חי' לאה

ומשפחתם שיחיו

להצלחה רבה בגו"ר

השליח הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו

מינץ

לזכות

הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון, צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו

מינץ

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה, ושירווי מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

נדבת

ר' יוסף הלוי וזוגתו מרת חנה מלכה שיחיו

גורביץ

לזכות

כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל, ושירווי מהם
הוריהם אידישע חסידישע נחת

לימוד התורה יומם ולילה

מוקם ב574 א.מפייר בולברד.
פתוח 20 שעות ביממה
בשעות 6:00 בבוקר עד 2:00 בלילה
(בכל יום בשבת ובחול)

היכל הלימוד
תפארת יצחק
שע"י יגדיל תורה

www.ChassidusOnline.org